

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

**OKUL YÖNETİMİNİN DEMOKRATİKLİK DÜZEYİ İLE
ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Ayşegül ERÖZYÜREK

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin ASLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temmuz, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22.2.2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayınlamayamaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Ayşegül

Soyadı : ERÖZYÜREK

Bölümü : Eğitim Yönetimi

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki.

İngilizce Adı : The Relationship Between the Levels of Democracy in the School Administration and the Psychological Well-being of Teachers.

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Ayşegül ERÖZYÜREK

İmza:

KABUL VE ONAY

Ayşegül ERÖZYÜREK tarafından hazırlanan “Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı, **Eğitim Yönetimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Başkan: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

Üye: (Unvanı Adı Soyadı)

(Anabilim Dalı, Üniversite Adı)

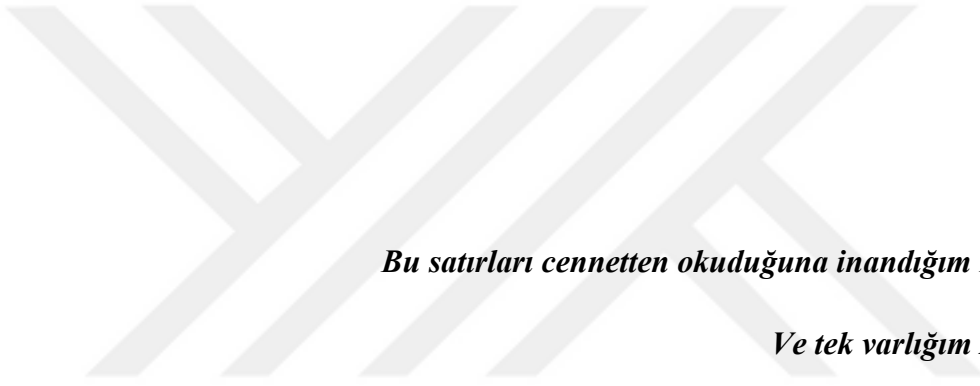
Bu tezin **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı, **Eğitim Yönetimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/____

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Bu satırları cennetten okuduğuna inandığım Babam'a...

Ve tek varlığım Annem'e...

TEŞEKKÜRLER

Yüksek lisans tez çalışmam sürecinde çalışmama katkı sağlayan öğretmen arkadaşlarıma, eğitim hayatımda emeği geçen öğretmenlerime, bana “iyi ki öğretmenim” dedirten öğrencilerime, bunaldığımda yanımda olan kıymetli dostlarıma, birlikte çalışmaktan onur duyduğum müdürüm İsmail ERGÜN’e, çalışmamın her aşamasında beni yüreklendiren kıymetli hocam Gökhan ARIKAN’a, çalışmamı zevkli hale getiren Mert ve Neva’ya, bugünlere gelmemde emeklerini ve desteklerini bir an bile esirgemeyen sevgili aileme, özellikle yoğun çalışmalarım sırasında hep yanımda olan annem Nevriye ERÖZYÜREK’e ve beni cennetten izlediğine inandığım babam Alaiddin ERÖZYÜREK’e çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimimde bilgi ve tecrübeleriyle bize ışık tutan Prof. Dr. Kurtman ERSANLI, Doç. Dr. Cevat ELMA, Doç. Dr. İbrahim GÜL, Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ’e çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim ve tez yazma sürecimde desteklerini esirgemeyen, her zaman yüreklendiren ve yeni çalışmalar yapmam için teşvik eden, rehberliğini her daim hissettiğim çok kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN’a destekleri ve sabrından dolayı çok teşekkür ederim.

**OKUL YÖNETİMİNİN DEMOKRATİKLİK DÜZEYİ İLE
ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşegül ERÖZYÜREK

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz, 2019

ÖZ

Bu araştırma, okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada iki ve daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığının belirlenmesi amaçlandığından, nicel araştırma desenleri içerisinde betimsel tarama modellerinden olan ilişkiyel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Karabük ili ve ilçelerinde bulunan MEB'e bağlı resmi ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 2615 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, bu okullarda görev yapan ve basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen 833 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada Zencirci (2003) tarafından geliştirilen "Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği" ve Telef (2013) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın veri analiz bölümünde ilk etapta ölçek sorularına verilen yanıtların frekans ve yüzdeler dağılımları bulunmuştur. Araştırmanın istatistik analizleri SPSS 14.000 programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde frekans, yüzdeler dağılım, aritmetik ortalama, standart sapma, Kolmogorov Smirnov testi, Scheffe testi, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Levene's testi, Tamhane testi ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır. Katılım, özgürlük ve özerklik alt boyutlarından oluşan Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği'nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, öğretmenlerin yöneticileri "çoğu zaman" demokratik algıladıkları görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmenlerin yönetimi demokratik bulma düzeylerinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Medeni durum, mesleki kıdem değişkenlerine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algılarında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Öğrenim durumu değişkenine göre lisans mezunu olan öğretmenlerin, lisansüstü öğrenime sahip öğretmenlere göre yönetimi demokratik bulma düzeyleri daha yüksek

çıkmiştir. Okul türü değişkeninde, ortaokulda görev yapan öğretmenler, lisede görev yapan öğretmenlere göre yönetimi daha demokratik bulmuşlardır. Bulduğu okuldaki çalışma süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin yönetimi diğerlerine göre daha demokratik buldukları görülmüştür. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin genel olarak "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkek öğretmenlerden yüksek olduğu görülürken, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve okul türü değişkenleri açısından anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bulduğu okuldaki çalışma süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri diğerlerinden yüksek çıkmıştır. Branş değişkeninde de psikolojik iyi oluş düzeyinde anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Araştırma sonucunda okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu ve okul yönetiminin demokratiklik düzeyinin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Yönetim, Öğretmen, Demokratiklik, Psikolojik İyi Oluş.

Sayfa Sayısı : 107

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVELS OF
DEMOCRACY IN THE SCHOOL ADMINISTRATION AND THE
PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE TEACHERS**

MS Thesis

Ayşegül ERÖZYÜREK

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2019

ABSTRACT

This study is conducted to analyze the relationship between the levels of democracy in school administration and the psychological well-being of teachers. This study aims to understand the change between two and more variables. Therefore relational screening method- a descriptive survey model- is used among various quantitative research designs. The population of the study consists of 2615 teachers working in the primary schools, secondary schools and high schools in the province of Karabük in the 2017-2018 academic year. The sample of the study is composed of 833 teachers who work in these schools; simple random sampling method is used. This research was designed with “The Levels of Democracy in School Administration Scale” developed by Zencirci (2003) and “Psychological Well-being Scale” accultured and accredited into Turkish by Telef (2013). In the data analysis section of the study, first the frequency and percentage distributions of the survey responses are described. All statistical analyses of the study are conducted through SPSS 14.0 program. Frequency, percentage distribution, arithmetic mean, standard deviation, Kolmogorov Smirnov test, Scheffe test, t-test, one way variance analysis (ANOVA), Levenemetiks test, Tamhane test and multiple regression analysis were used in the data analysis section of the research. As a result of the application of the school

administration Level of Democracy Scale, which is composed of the sub-dimensions of participation, freedom and autonomy, to the working group, it was seen that teachers perceived administrators as democratic "very often". When we look into the gender dynamics, perception of democratic governance in the schools is higher among female teachers than that of male teachers. According to the marital status and professional seniority variables, there is no significant difference in the perceptions of the working group teachers. According to the educational status variable, the teachers who have bachelor's degree perceive school administration more democratic than those with graduate education. According to the school type variable, the teachers working in the middle school find the management more democratic than the teachers working in the high school. It is seen that the teachers who have 6 years or more working time in the assigned school find administration more democratic than others. As a result of the application of the Psychological Well-being Scale to the study group, it was seen that the psychological well-being levels of the teachers constituting the study group are at the level of " I agree". According to the gender variable, female teachers' psychological well-being levels are higher than male teachers, while there are no significant differences in terms of marital status, vocational seniority, education level and type of school. Psychological well-being levels of teachers with a term of 6 years or more are higher than the others. There are also significant differences in the level of psychological well-being in the branch variable. As a result of research, this study argues that there is a positive relationship between the school administration's democratization level and the psychological well-being of the teachers and that levels of democracy of the school administration is a significant predictor of the psychological well-being of the teachers.

Key Words : Management, Teacher, Democratization, Psychological Well-Being.

Number of Pages : 107

Advisor : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XVI
SİMGELER VE KISALTMALAR	XVII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	3
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Araştırmanın Varsayımları (Sayılıtlar).....	4
1.5 Sınırlılıklar	4
1.6 Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 Demokrasi Kavramı	6
2.2 Demokrasi ve Yönetim	7
2.2.1 Katılım	8
2.2.2 Özgürlük.....	9
2.2.3 Özerklik	10
2.3 Demokrasi ve Eğitim	10
2.4 Demokrasi, Okul Yönetimi ve Okul Yöneticiliği.....	11
2.5 Demokratik Okul Yöneticisinin Nitelikleri.....	12
2.6 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	14
2.6.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	14
2.6.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	18
2.7 Psikolojik İyi Oluş	20

2.7.1 Psikolojik İyi Oluş Modeli.....	21
2.8 Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	24
2.8.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24
2.8.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	34
III. YÖNTEM.....	34
3.1 Araştırma Modeli	34
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	34
3.3 Veri Toplama Araçları.....	35
3.3.1 Kişisel Bilgiler Formu.....	35
3.3.2 Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği.....	35
3.3.3 Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	36
3.4 Verilerin Toplanması	37
3.5 Verilerin Analizi	37
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	39
IV. BULGULAR.....	39
4.1 Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular	39
4.2 Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Bulgular	41
4.3 Araştırmanın Alt Değişkenlerine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) Alt Boyut Farklılıklarına İlişkin Bulgular	47
4.4 Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bulgular	55
4.5 Araştırmanın Alt Değişkenlerine Göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” Toplam Puan Farklılıklarına İlişkin Bulgular	57
4.6 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyleri ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki	62
4.7 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Çoklu Regresyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular.....	63
BEŞİNCİ BÖLÜM	65
V. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	65
5.1 Sonuç ve Tartışma	65
5.1.1 Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Sonuçlar	65
5.1.2 Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Sonuçlar.....	70
5.1.3 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçlar	73
5.1.4 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları.....	74
5.2 Öneriler	74

KAYNAKÇA	76
EKLER.....	83

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Çalışma Evrenini Oluşturan Okul ve Öğretmen Sayıları	34
Tablo 2: YDD Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı	35
Tablo 3: PİO Ölçeğindeki Maddelerin Puanlaması	37
Tablo 4: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	40
Tablo 5: Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Değerler	41
Tablo 6: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Katılım Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular	42
Tablo 7: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Özgürlük Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular	45
Tablo 8: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Özerklik Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular	46
Tablo 9: Cinsiyet Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları	48
Tablo 10: Medeni Durum Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar	49
Tablo 11: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları	49
Tablo 12: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyutlarına İlişkin Bağımsız t-Testi Sonuçları	51
Tablo 13: Okul Türü Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları	52
Tablo 14: Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar	53
Tablo 15: Branş Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları	54
Tablo 16: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanlarının Tanımlayıcı İstatistik Değerleri	56
Tablo 17: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Maddelerine İlişkin Bulgular	56
Tablo 18: Cinsiyet Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar	57
Tablo 19: Medeni Durum Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar	58
Tablo 20: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları	59
Tablo 21: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar	59
Tablo 22: Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları	60
Tablo 23: Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar	60
Tablo 24: Branş Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları ..	61
Tablo 25: Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanları Arasındaki İlişkiler	63
Tablo 26: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş(a)	63

Tablo 27: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik
Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş (b) 64

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Psikolojik İyi Olma Modeli 22

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
YDD	Yönetimin Demokratiklik Düzeyi
YDDÖ	Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği
PİO	Psikolojik İyi Oluş
PİOÖ	Psikolojik İyi Oluş Ölçeği
ss	Standart Sapma
\bar{X}	Aritmetik Ortalama
%	Yüzde
f	Frekans
N	Örneklem Sayısı
p	Anlamlılık Değeri
t	t-Testi Sonucu
r	Korelasyon Katsayısı

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

İnsan varolduğu ilk günden bu yana yaşamını devam ettirebilmek, çeşitli tehlikelerden korunabilmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için diğer insanlarla bir araya gelerek topluluklar oluşturmuştur (Esen ve Nebioğlu, 1967). Topluluklar toplum halini aldıktan sonra din kurallarıyla yönetilmiş ancak toplulukların büyümesi ve ihtiyaçların artması gibi nedenlerden dolayı bu kurallar yetersiz hale gelmeye başlamıştır. İnsanın örgütlenmesinin başlangıcı sayılan bu süreç, demokrasinin temellerinin atılmasına sebep olmuştur.

Touraine'e (2004) göre demokrasi, insanların istediği gibi özgürce yaşamaları gerektiği düşüncesidir. Kongar'a (2008) göre ise demokrasi, çoğunluğun temel hak ve özgürlüklerinin güvencede olduğu bir yönetim şeklidir. Dahl (2017) demokrasiyi, bir topluluğun üyelerinin yönetim sürecinde hedeflenen politikalar için alınacak kararlara katılım noktasında eşit haklara sahip olması olarak tanımlar.

Demokrasi günümüzde toplumsal yaşamın her alanında yükselen bir değerdir. Eğitim örgütleri içerisinde de oldukça önemli bir yere sahiptir. Demokratik toplumlar bu özelliklerini demokratik eğitim bilinci ile sağlarlar. Bu sayede de demokratik değerler sonraki nesillere ancak eğitim yoluyla aktarılabilmiş olur (Yeşil, 2002).

İnsanı yönetmek anlamına gelen demokrasi kavramının eğitim yönetimi sürecinde, eğitim yöneticisi ve öğretmen ilişkilerinde önemli bir etken olacağı düşünülmektedir. Okulun demokratik olması demokratik değerleri yaşatması, bu değerler doğrultusunda yönetilmesi gerekmektedir. Demokratik eğitim ve öğretim ortamlarında, insan hakları ve demokratik yaşantılar yolu ile demokrasi bilinci kazandırılmalıdır. Dolayısıyla demokrasi kavramının içerisinde barındırdığı değerlerin, yöneticilerin kurum yönetimindeki tavır ve davranışlarında görülmesi

beklenir. Okul bileşenlerinin demokratik değer ve ilkelere dayalı ilişkiler kurmaları gerekmektedir. Okulların eğitim kurumlarının uygulama alanları olması sebebiyle demokratik değer ve demokratik ilkelere göre yönetilmesi zorunludur. Bu zorunluluk demokratik toplumun geleceği açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Bu noktada eğitim örgütlerinde yöneticilik görevinde bulunan müdür, müdür yardımcısı yani yönetim kadrosuna büyük görevler düşmektedir.

Demokratik yönetici, yöneticilik özelliğini kullanırken yetkilerini izleyicilerle paylaşır. Bu sebeple amaçların, stratejilerin, plan ve programların belirlenmesinde, iş bölümü yapmada astları ile fikir alışverişi yaparak onlara önderlik etmeye önem verir (Eren, 1998). Eğitim kurumlarında yöneticilerin verilen yetkilerini paylaştığı merkez ve yerel idare, öğretmen, öğrenci, veli gibi birçok paydaş bulunmaktadır.

Öğretmenler, okul örgütünün vazgeçilmez öğelerindedir. Çünkü okulların en stratejik ögesi öğretmendir ve öğretmenin bir okuldaki sosyal rolü ve statüsü oldukça önemlidir (Bursalıoğlu, 1994). Eğitim kurumu içerisinde en önemli paydaşlardan olan öğretmen yönetimin sahip olduğu demokratiklik düzeyinden en çok etkilenen taraftır. Yapılan işlerin küçük görülmesi, kararlara katılamama, fikirlerini belirtememe gibi engeller öğretmenlerin kendilerini kötü hissetmelerine neden olabilir.

Bireyin psikolojik olarak kendini nasıl hissettiği hangi görevi yapıyor olursa olsun önemlidir. Dolayısıyla okulun vazgeçilmez öğelerinden olan öğretmenlerin, içerisinde buldukları örgüt yapısının demokratik olmasının, yönetime katılım sağlamalarının, özgür ve özerk kararlar alabilmelerinin öğretmenlerin psikolojileri üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Psikolojik iyi oluş; bireyin yaşamını sürdürürken mevcut potansiyelinin ve hayata dair amaçlarının farkında olup olmaması, çevresindekilerle olan ilişkilerinde kaliteli bir hayat sürüp sürmediği, iyi yaşam geçirip geçirmediği ile ilgili bir kavramdır (Ryff ve Keyes, 1995). Psikolojik iyi olma; bireyin kendine ait sınırlarının bilincinde olması, kendini pozitif algılaması, etrafındaki çevreyle sağlıklı iletişim içerisinde olması ve bunu olması istediği biçimde kurabilmesidir. Psikolojik iyi oluş, kişinin hayatın anlamını ve amacını kavramış bir şekilde özgürce hareket etmesi, yapacağı şeylerin farkında olarak ve onları gerçekleştirebilecek güçle çabalaması olarak

tanımlanmaktadır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002; Ryff ve Keyes, 1995; Ryff, 1989).

Literatür incelendiğinde okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile ilgili ayrı ayrı yapılan araştırmalara rastlamak mümkündür. Ancak yönetimin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki hakkında çalışmaya rastlanmamıştır. Mevcut çalışmanın bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen görüşlerine göre okul yönetiminin demokratiklik düzeyi nedir?
2. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyleri; cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, kurumda çalışma süresi ve branş değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları hangi düzeydedir?
4. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri; cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, kurumda çalışma süresi ve branş değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Eğitim sisteminin en işlevsel parçası okuldur (Açıkalın, 2015). Okul içerisinde olan, okulun paydaşları, yöneticiler, öğretmenler hatta hizmetli personel arasındaki ilişkilerin tümü, okulun genel durumu üzerine etki eder. Öğretmenler, okul yöneticilerine karşı tutumlarını onlara hissettirdikleri duygulara göre ayarlarlar.

Öğretmenler ve okul yönetimi arasındaki ilişkiler demokratik olduğu sürece, okulun iklimi pozitif yönde değişir ve öğretmenlerin okula bağlılıkları da artar (Bursalıoğlu, 1994).

Okul yöneticilerinin öğretmenlere karşı sergiledikleri yaklaşımlar öğretmenlerin psikolojik iyi olma hallerine etki etmektedir. Bireyin psikolojik iyi olma hali, kendini pozitif hissetmesi, insan ilişkilerinde iyi özelliklere sahip olması, kendini özgür hissetmesi, etrafı üzerinde bir etkisinin olduğunun farkında olması, gelişimini ön planda tutması ve kendini tüm özellikleri ile kabul etmesi ile ilgili bir kavramdır.

Bireyin çalıştığı ortamın demokratik olması, görev yaptığı kurumda kendini özgür hissetmesi, özerk kararlar alabileceğini bilmesi, alınan kararlara katılım göstermesi gibi etkenlerin bireyin psikolojik iyi olma halini etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu tez çalışması okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Alan yazına bakıldığında okul yöneticilerinin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin birlikte ele alındığı çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda, araştırma sonucunda elde edilen verilerin, eğitim yönetimi alanında yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Varsayımları (Sayılılar)

Araştırmada aşağıdaki varsayımlara göre hareket edilmiştir;

1. Bu araştırma için seçilen yöntem, araştırmanın amacına ve konusuna uygundur.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin veri toplama araçlarına samimi cevaplar verdiği kabul edilmiştir.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında elde edilen veriler ile sınırlıdır.
2. Araştırma Karabük ili ve ilçelerinde bulunan resmi ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.
3. Araştırmadan elde edilen bulgular, araştırmaya katılan öğretmenlerin veri toplama araçlarına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Demokrasi: İnsanların öncelikli olarak kendi vicdanlarının sesini dinlediği, yönetimdeki kişileri, bireyin kendi isteği ile oluşturduğu herhangi bir baskının olmadığı ideal bir ortamdır (Büyükkaragöz, 1995).

Demokratik Yönetim: Bireyin kendi sorunlarını çözebilecek güçte ve gelişmeye doğuştan hazır olduğunu vurgulayan, danışma konusunda her şeyden önce onun düşünce ve duygularına önem verilmesi inancına dayanan yönetim türü (Öncül, 2000).

Yönetici: “Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcısı görevlerini 657 sayılı Kanununun 88. ve Cumhurbaşkanlığı 1 nolu kararnamesine göre göre ikinci görev kapsamında yönetim işlerini yürüten kişi.” (MEB, 2018). Bu araştırmada yönetici kavramındaki kişi, ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan yöneticilerdir.

Psikolojik İyi Oluş: Psikolojik iyi oluş (olma), bireyin kendisine dair algısının olumlu olması ve kendisinin güçlü yanları ve sınırlılıklarının farkında olarak hareket etmesinin yanında kendi halinden memnuniyet duyması, bağımsız ve özgür hareket edebilmesi ve yaşamının anlamlı olduğuna dair inanca sahip olmasıdır (Ryff ve Keyes, 1995).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmayla ilgili kuramsal bilgilere ve yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Demokrasi Kavramı

İnsanoğlu topluluk halinde yaşamaya başladığı andan itibaren yönetme ve yönetilme ihtiyacı duymuştur. Sümerlilerden Eski Mısır'a, Selçuklulardan Osmanlı'ya her topluluk kendi devletini kurmuş ve kendi devletlerine ait kurallar koymuştur. Bu kurallar ile halkın refahı, mutluluğu ve devletlerin devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır (Ateş, 1994). Demokrasi kavramına ait pek çok terim Antik Yunan döneminde Atina'da ortaya çıkmıştır. Nispeten geniş ve karmaşık bir insan topluluğu olan site toplumları kendi kendilerini idare edebilme fikrini bu coğrafyada uygulamaya geçirmişlerdir (Dinçkol, 2017). Yunanca demos ve kratos kelimelerinin birleşmesiyle meydana gelen demokrasi sözcüğü, birden çok anlam içermektedir. Demos, 'belli bir kentte yaşayan kimseler', 'sıradan insanlar' veya 'alt tabaka' ya da 'alt tabakadaki din adamları' terimlerine karşılık gelirken, kratos 'güç' veya 'egemenlik' anlamına gelmektedir (Arblaster, 1999). Demokrasi Eski Yunan'da halkın veya çoğunluğun egemenliği anlamında kullanılmıştır.

Günümüzde üzerine en çok konuşulan olgulardan biri olan demokrasi kavramı için herkesin kabul ettiği tek bir tanım ya da yaklaşım bulmak güçtür. Demokrasi üzerine tarihi süreç içinde pek çok tanım yapılmıştır. Yeşil'e (2002) göre demokrasi, halkın halk tarafından halk için yönetilmesi ve bu süreçte tek doğrudan birleşmek değil; farklılıklara, başkasının da doğrularına saygı göstererek birlikte yaşama sürecidir. Touraine (2004), ilk çağ filozoflarından olan Aristoteles'in özgürlük kavramını demokrasinin en önemli maddesi olarak gördüğünü, bu sebeple de demokrasinin insanların istediği gibi yaşamaları gerektiği düşüncesi olduğunu savunur. Kongar'a (2008) göre demokrasi çoğunluğun temel hak ve özgürlüklerinin güvencede olduğu bir yönetim şeklidir. Çavdar (2013) demokrasiyi kurumlar, düşünce yapısı, inanç, mülk sahibi olma, örgütlenme, yönetime eşit şekilde katılma, sendika kurma, bilimsel çalışma yapma gibi birçok özgürlükten oluşan bir bütün olarak tanımlar.

Tilly'e (2014) göre demokrasi sıradan insana; politik yaşantıda, eğitimde, yasal haklara erişimde, hayat standartlarının yükselmesinde daha iyi yaşam koşulları sağlayan bir yönetim şeklidir. Dahl (2017) demokrasiyi, bir topluluğun üyelerinin yönetim sürecinde hedeflenen politikalar için alınacak kararlara katılım noktasında eşit haklara sahip olması olarak tanımlar.

Demokrasi kavramına yönelik çok fazla tanım olması, kavramın özü itibariyle çoğulculuğu ve çok sesliliği kapsadığı düşünüldüğünde; bu çeşitliliğin, fikir ayrılıkları ya da bir anlaşmazlık değil aksine bir çeşitliliğin göstergesi olduğu görülür (Dinçkol, 2017).

Çoğulculuğu, çok sesliliği, halkın yönetime katılması anlamlarını içeren demokrasi anlayışı, toplulukların devlet halini alması, devletlerin belirlediği kurallara, zamanla bireylerin de görüşlerini bildirmesi gerekliliği ile sosyal hayat içerisinde kendini göstermeye başlamıştır.

Demokratik anlayışa sahip ülkelerde insanların daha mutlu ve huzurlu olması beklenir. Demokratik topluluklarda kişilere tanınan haklar, bireysel özgürlükler, kişinin yönetime katılabilmesi gibi haklarda görülen artışlar mutluluk düzeylerini de arttıracığından devletlerin demokrasiyi bir sorumluluk olarak görmeleri gerekir (Touraine, 2004).

Devletler bu sorumluluklarını yerine getirirken demokrasi kavramı, ait olduğu topluma, meslek grubuna, bölgesine göre farklı farklı anlamlar alarak, o alandaki bilgilerden etkilenmektedir. Yönetim sürecinde karar, katılma, seçim, oy gibi etkenler daha çok yönetim bilimciler tarafından dikkate alınırken; hukukçular, insan hak ve özgürlükleri ile sorumluluklarını; sosyal bilimciler ise hak, özgürlükler, hoşgörü, dayanışma, barış vb. gibi kavramları vurgulamaktadırlar. Tüm bunlardan hareketle, demokrasinin bir yönetim şekli olmasının yanında bir yaşam biçimi olduğunu kabul etmek gerekmektedir (Yeşil, 2002).

2.2 Demokrasi ve Yönetim

Yönetim, oldukça eski bir kavramdır. Hem bir işlevi hem de o işlevi yerine getiren insanları ifade etmekte, bir sosyal etki ve bir konumu anlatmakla birlikte, bir bilim dalını ve öğrenim alanını da ifade etmektedir (Drucker, 2015). Erdoğan'a (2017) göre yönetimin özünü herhangi bir yerde bulunan kişileri etkilemek için başvurulan

yaklaşımlar oluşturmaktadır. Başaran'a (2000) göre yönetim; bir oluşumu hedeflenen amaçlara ulaştırmak için gerekli işlemleri yapmak üzere insanları örgütleyip eşgüdümleyerek harekete geçirme sürecidir.

Yönetim, belirli bir amaca ulaşabilmek üzere, öncelikle insanları sonrasında maddi kaynakları, araç gereçleri ve zamanı uyumlu bir biçimde kullanma sürecidir (İlgar, 2000). Bir sistemde demokratik yönetim şeklinin gerçekleşebilmesi için bazı temel ilkelere sahip olunması gerekir. Bu ilkelerden ilki, uygulayıcı olan kişilerin belirli aralıklarla seçilerek göreve gelmeleridir. Bir diğer ilke ise, siyasi anlamda sağlanacak eşitliktir. Yani yönetilen konumunda olan kişilerin oy verme haklarının olması ve bu haklarını kullanırken hiçbir baskı altında kalmadan özgür hareket edebilmeleridir (Mayo, 1964).

Yönetim şekillerinin tümü kendince yönetim tanımları yapar ve bu tanıma uygun vatandaşlar yetiştirir. Farklı iki rejim türü olan otoriter ve demokratik rejimlerde yönetilenlerin modellerine bakıldığında demokratik rejimlerde yönetilenler; akılcı, eleştiren, sorgulayan, haklarına sahip çıkan modellerken, otoriter rejimelerde sakin, etkin değil edilgen, yaptırımlara boyun eğen vatandaş modeli daha ideal algılanmaktadır (Demirbolat, 1997).

Demokrasi yönetimi gelişime açık bir süreçtir. Yönetici ve yönetilen dengesinin sağlandığı, insan olmanın onuruna yaraşan bir yönetim şekli için imkânlar da her gün artmaktadır. Bu nedenle demokrasi, daha iyi bir yönetim şekli bulunana kadar, kendinden öncekilere kıyasla yüksek düzeyde çözüm imkânları yaratan ve içerisinde karşıtlarını da barındıran bir yönetim biçimidir (Yetkin, 1996). Demokratik yönetim şeklini açıklamak için katılım, özgürlük ve özerklik kavramlarını açıklamak yerinde olacaktır.

2.2.1 Katılım

Demokratik katılımın gerçekleşebilmesi için örgütlerde yönetici konumunda olan kimselerin, diğer kişilerin söz sahibi olmalarına ve taleplerine destek vermeleri gerekmektedir (Meyer, 2014). Dahl (2017) siyasal bir davranış olarak katılımı; merak etme, ilgi duyma, bilmek isteme ve eyleme geçme olarak sıralamaktadır. Katılım iş birliğine dayalı hareket etmeyi beraberinde getiren bir süreçtir. Çalışma hayatında yönetime katılım sağlama, çalışanın kendi ile ilgili konularda karar alması,

alınan kararları uygulaması ve değerlendirme sürecine katılımını içermektedir (Zencirci, 2003).

Katılım, örgütlerde çalışanların demokratik yönetim süreçlerine etkin olarak dâhil olmasıdır. Demokratik katılım tüm karar süreçlerine katılımdır. Mcpick (1998) yönetim süreçlerine katılımın, demokrasinin temel gereksinimlerinden biri olduğunu, kararları uygulamada sorumlu olan ve alınacak kararların sonuçlarından etkilenecek olan herkesin karara katılmasını gerekli görmektedir (aktaran Çelik, 1998). Katılım, örgütte bulunan tüm insanların karar sürecine katılımını veya süreçte etkin olmasını sağlamaktır (Yeşil, 2002).

Katılımın etkili olabilmesi için, alt basamaklardakilerin yönetimin gücüne güvenmesi, karar sürecinde alınacak fikirlerin etkili olacağını kabul etmesi gerekir. Katılım bu şekilde biraradalık ve iş birliği ile gerçekleşebilir. Eğitim örgütlerinin daha sosyal ve toplu yapılarının olması, kararların etki alanının da geniş olmasından ötürü, katılım eğitim yönetiminde özellikle gereklidir (Bursalıoğlu, 1994).

Eğitim okulun demokratikleştirme sürecinde yönetilenlerin yönetime katılmaları önem taşımaktadır. İşgörenin demokratik yönetim süreçlerine etkin katılımı demokrasinin gereğidir. Demokrasinin değer ve ilkelerinin yaşam bulduğu demokratik eğitim örgütlerinde okul bileşenlerinin öğretimsel ve yönetsel süreçlere etkin katılımı; örgütün hedeflerinin öğrenilmesi, içselleştirilmesi; işgörenin teşebbüs ruhunun ve yaratıcılığının ortaya çıkarma fırsatı yaratabilecektir (Başaran, 1986a).

2.2.2 Özgürlük

Özgürlük kavramı, bireysel özgürlükten örgütsel özgürlüğe, düşünme ve ifade özgürlüğünden, inanma ve yaşama özgürlüğüne kadar geniş bir kapsam alanına sahiptir. Bu geniş kapsam alanına rağmen demokrasilerdeki özgürlükten bahsedildiğinde söz konusu sadece bireylerin özgürlükleridir (Yeşil, 2002). İnsana özgü bir olanak olarak değerlendirilen özgürlük, kendini en çok insanlar arası ilişkilerde gösterir. Çeşitli eylem olanakları arasında değerli olan eylemi seçmebilme, kişi özgürlüğü olarak karşımıza çıkmaktadır (Kuçuradi, 2009).

Bireylerin buldukları ortamlarda özgürlüklerini yaşama geçirebilmeleri, buldukları ortamın demokratik olmasını gerektirmektedir. Özgürlükler ancak

demokratik ortamlarda kullanılabilir. Eğitim örgütleri açısından bakıldığında okulda öğretmenin kendisini özgür hissetmesi demokratik kararlar verebilmesi açısından önemlidir. Eğitim adına yaratıcı fikirler ortaya koymak ancak özgür ve demokratik okul ortamında mümkün görülmektedir.

2.2.3 Özerklik

Özerklik; bireysel, örgütsel birim bağlamında üretim ve yönetim sürecinde, örgütsel hedefler doğrultusunda, kendi ilke değerlerine dayalı, bağımsız eylem ve üretim etkinliğinde bulunmadır (Başaran, 1982). Özerklik, demokratik yönetim biçiminde insan hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınmasında, merkezden yönetimde bürokrasinin getirdiği sıkıntıların giderilmesinde önemli özelliklerden biridir. Örgütü oluşturanların kendi öz sorumluluklarını alarak, kendi hizmetlerini düzenleme haklarıdır (Tortop, 1996).

Drucker (2015) işgörenlerin özerkliğini, yaratıcılıklarını, motivasyonlarını, iş doyumlarını ve örgütsel bağlılıklarını, örgütsel etkinliği artırmakla ilişkilendirmektedir. Eğitim örgütlerinde işgörenlerin özerkliğinin, öğretim ve yönetim etkinliklerinde istenen verimin alınmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

2.3 Demokrasi ve Eğitim

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme sürecidir (Ertürk, 1997). Toplumun, kendi kültürüne uygun yaşam biçimi ve rejimini benimsemiş nesiller yetiştirilmesi sürecinde en güvenilir olan ve en çok kullanılan yol eğitimidir. Eğitim sistemleri otoriter olmamalı, iş birliğine önem veren, demokratik, sevgi ve insanca bir yaklaşıma sahip olmalıdır (Yüce, 1989). Demokrasiyi yaşamak, elbetteki demokratik ortamlarda ve demokratik yöntemlerle mümkündür. Demokratik toplumlar bu özelliklerini demokratik eğitim bilinci ile sağlarlar. Bu sayede de demokratik değerler sonraki nesillere ancak eğitim yoluyla aktarılabilmiş olur (Yeşil, 2002).

Demokrasinin vazgeçilmez öğelerinden olan katılımcılık ve hoşgörü bilinci de eğitim süreci içinde başlar. Özgürce düşünebilen, düşüncesini korkmadan çekinmeden söyleyen, tartışabilen, dünya görüşünü ortaya koyabilme yetisine sahip bireyler yetiştirmek, eğitimin sorumlulukları arasındadır. Bu misyonu yüklenmiş olan eğitim

kurumlarının da örgüt ikliminde aynı demokratik tutumları gösteriyor olması gerekmektedir (Serter, 1997).

Eğitim örgütleri içerisindeki demokratik tutumlar, kurumların enerjilerini kurum içerisinde muhafaza etmelerine, bu enerjiyi olumlu bir şekilde eğitim ve öğretime yansıtma olanağı sağlar. Bu olumlu döngü, eğitim kurumunda öğretmenlerin motivasyonunu, örgüt iklimini, öğrenci başarısını, öğretmenin aidiyet hissini olumlu etkileyebilir. Öğrencilerde, öğretmenlerde yöneticilerde bu anlayışın yerleşmesi demokratik ortamın sağlanması, demokrasi eğitimlerinin verilmesi ile sağlanabilir.

Hanson'a (1991) göre eğitim örgütünün demokratikleşmesi ve örgüt hedeflerinin gerçekleşmesi için öğretmenlere sınırları genişletilmiş özerklik verilmelidir. Öğretmenlerin eğitim ve öğretim süreçlerinde son otorite ve uzman olduklarına yönelik algıları, ders içeriğini planlamaya ilişkin inançları, kişiselleştirilmiş öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerine sahip olmaları, geniş özerklik verilmesini gerekli kılmaktadır (aktaran Zencirci, 2003).

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi, örgütte görev yapan bireylerin öğretimsel ve yönetsel boyutta katılımının sağlanması açısından önemlidir. Demokratik eğitim ve öğretim ortamlarında, insan hakları ve demokratik yaşantılar yolu ile demokrasi bilinci kazandırılabilir. Dolayısıyla okulların insan haklarına duyarlı demokratik değer ve ilkelerin yaşam bulduğu demokratik ortamlar olması gerekmektedir.

2.4 Demokrasi, Okul Yönetimi ve Okul Yöneticiliği

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır. Eğitim sisteminin amaçları, yapısı ve uygulanışı bu alanın sınırlılıklarını oluşturur. Yönetimin eğitim alanında uygulanmasının eğitim yönetimini oluşturduğu gibi, okul yönetimi de eğitim yönetiminin okulda uygulanmasıdır (Bursalıoğlu, 1994).

Okul yöneticisi, bir okulda belirlenen amaçların yerine getirilebilmesi için tüm işgörenleri örgütleyen, mevcut çalışmalara yön verip, koordinasyon ve denetimi sağlayan, bakanlığın belirlemiş olduğu amaçlar doğrultusunda eğitim kurumlarını yaşatan ve okulu etkin tutan kimselerdir (Gürsel, 1995). Okul yöneticisinin en temel görevi, okulun mevcut imkânlarını özellikle madde ve insan kaynaklarını en ideal biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun şekilde yaşatmaktır (Taymaz, 2001).

Okullar eğitim kurumlarının uygulama alanlarıdır, dolayısıyla demokratik değer ve demokratik ilkelere göre yönetilmesi zorunludur. Bu zorunluluk demokratik toplumun geleceği açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Eğitim kurumları çıktısı demokratik bilince sahip bireyleri demokratik toplumun bir parçası haline getirecek sonuçlar vermektir.

Günümüz okul örgütlerinin yapısı, öğrenci profili, öğretmenler eskiye nazaran değişiklik göstermiştir. Başarılı okul yöneticisinin bu değişime uyum sağlaması, yeni nesil olarak tanımlanan öğrenci, öğretmen ve velilerin beklentilerine yanıt verebilmesi, kaliteli ve verimli bir eğitim ortamı sağlayabilmesi, sürekli kendisini ve yöneticilik özelliklerini yenilemesine bağlıdır. Yeniliklere ve değişime açık olma okul yöneticisinin uyum sağlama noktasında problem yaşamamasını sağlayacaktır (Çelik, 1997).

Bir okulun hedeflerini gerçekleştirecek olan, okuldaki uygulamaların işleyişini ve sürekliliğini sağlayacak olan kişi okul müdürü ve diğer yöneticilerdir. Müdür, yönetim gücünü formal yetkiden alırken liderlik özelliği kazanması, okuldaki diğer personel tarafından nasıl algılandığı ile ilgili bir durumdur (Bursalıoğlu, 1994).

Demokrasi kavramına inanan ve uygulayan bir okul yöneticisi, yönetmeliklerden gelen yetkilerini okul çalışanları ile birlikte kullanır. Onun içindir ki okuldaki eğitim ve öğretim etkinliklerinin planlanmasında, kurul ve komisyonların oluşturulmasında ve kararlarının alınmasında daima okul çalışanlarının duygu ve düşüncelerinden yararlanarak okullarını yönetmeye çalışırlar (Eren,1998)

İlgar'a (2000) göre iyi bir okul yöneticisi; yetkilerini zekice kullanmasını bilir, herkese anlayışlı ve eşit davranır, sorunların ona gelmesini beklemez sorunları kendisi tespit eder, okulun tüm paydaşlarıyla iyi ilişkiler kurar, davranışlarına ve giyimine özen gösterir, yetkilerini başkalarıyla paylaşmayı bilir, okul yöneticiliğinde demokrasiye inanır ve bunu uygular.

2.5 Demokratik Okul Yöneticisinin Nitelikleri

Demokrasi süreci, geçmişten günümüze kadar toplumlar üzerinde büyük etkiler bırakarak ve her süreçte biraz daha ilerleyerek varlığını devam ettirmektedir. Dünya üzerindeki birçok ulus demokrasiyi benimserken, demokrasinin sahip olduğu değerleri korumak için mücadele de vermektedir. Uluslar gibi eğitim örgütlerinde de

kurumların kalitesinin belirleyicisi yöneticiler olarak görülmekte, okul yöneticilerinin çağdaş ve demokratik tavırları, okulun gerek yönetsel gerekse başarı faktörlerini arttıran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Okutan, 2003).

Eğitim sistemi içerisinde okullar, türleri, hedefleri, işleyiş tarzları, öğretmen yapıları nicel özellikleri bakımından küçük farklılıklarla birbirine benzer. Fakat okulda görev yapan personelin davranışları, okulun iklimi, kültürü birbirine benzemez. Bu farklılığın nedenlerinden biri okul yöneticilerinin takındıkları rollerdir (Açıkalın, 2016).

Her yönetimde olduğu gibi okul yönetiminde de farklı yöneticilik türlerinden bahsedilebilir. Bunlardan biri otokratik okul yöneticiliği, diğeri ise demokratik okul yöneticiliğidir. Emirlerle, sıkı disipline dayalı yönetim biçimi olan otokratik okul yöneticiliği okullar için uygun değilken ideal olan demokratik okul yöneticiliğidir. Demokratik okul yöneticileri; kendisini bulunduğu yerin en üst yetkilisi veya amiri gibi görmeyen, örgütün hedeflenen amaçlarına ulaşmasında çalışma arkadaşlarıyla iş birliği yapan kişilerdir. Birlikte çalıştığı insanlara kıymetli olduklarını hissettiren, küçük hatalarını görmezden gelirken sıkıntılı hallerinde yardımcı olmaktan çekinmeyen, çalıştığı kişilerden geri bildirimler alan ve her şeyin en iyisini, en doğrusunu kendi biliyormuş gibi bir tavır takınmayan kimselerdir (İlgar, 2000). Bursalıoğlu'na (1994) göre ise yöneticiler tutum ve davranışları açısından dört gruba ayrılırlar. Yönetici türlerinden biri olan demokratik yönetici; astlarına karar alma sürecine katılma olanağı veren, çalışma arkadaşlarıyla birlikte iş yapmayı öneren, tarafsız ve akılcı yöntemler izlemeye özen gösteren kişilerdir. Bu demokratik yönetici özelliklerini uygulayarak eğitim örgütündeki yapı ve işleyişin demokratikleştirilmesi sağlanabilir.

Açıkalın'a (2016) göre çağdaş ve demokratik bir okul yöneticisi, derinlemesine insan bilgisine sahip, iletişim konusunda başarılı, liderlik özellikleri gösteren, dili güzel ve doğru kullanabilen, felsefe, matematik ve uygarlık tarihi eğitimi almış, farklı dilleri bilen, bilgiyi yönetebilen, ruhen ve bedenen sağlıklı ve eğitime gönülden inanan kişilerdir.

Demokratik yönetici, yöneticilik özelliğini kullanırken yetkilerini izleyicilerle paylaşır. Bu sebeple amaçların, stratejilerin, plan ve programların belirlenmesinde, iş

bölümü yapmada astları ile fikir alışverişi yaparak onlara önderlik etmeye önem verir (Eren, 1998). Okul ortamlarında demokrasinin sağlanabilmesi, örgütü oluşturan parçaların tümünün iş birliği ile yöneticinin tutumları, bu tutumların okul ikliminde hissedilmesi ve uygulamaya dönüştürülebilmesi ile mümkündür.

2.6 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.6.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile ilgili yurt içinde yapılmış olan bazı araştırmalar yakın tarihten uzak tarihe göre sıralanarak aşağıda sunulmuştur.

Başaran, Aksoy ve Kıvanç (2019) araştırmalarında öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyi ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ilinde görev yapmakta olan 101 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğrenim durumu ve okul türleri farklı olan öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Karakülçe (2018) çalışmasında ilkokul yöneticileri ile sınıf öğretmenlerinin demokratik tutumları ve değerler eğitimi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul'da görev yapmakta olan 337 sınıf öğretmeni ve 107 okul müdürü oluşturmuştur. Araştırma neticesinde ilkokul yöneticilerinin demokratik tutumlarının olumlu ve orta seviyenin üstünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, okuldaki görev süresi, eğitim seviyesi, görev yapılan okul türü gibi değişkenlerine göre ise benzerlik göstermediği görülmüştür.

Gül ve Saraç (2018) öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin demokratik tutumlarını incelemek amacıyla nitel bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Artvin ilinde görev yapmakta olan 20 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma neticesinde öğretmenlerin okul müdürlerini demokratik bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sarı, Yıldız ve Canoğulları (2018) çalışmalarında ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin birlikte çalışıyor oldukları okul müdürlerinin yönetim tarzına ilişkin algılarını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Adana'da görev yapmakta olan 343 öğretmen oluşturmuştur.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzına ilişkin en yüksek algılarının, demokratik yönetim tarzında olduğu görülmüştür.

Bayata (2017) yaptığı araştırmasında, ilkokul müdürlerinin demokratik tutumları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Erzincan'da görev yapmakta olan 357 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin demokratik tutum ve davranış gösterdikleri görülmüştür.

Bayır (2016) araştırmasında öğretmen algılarına göre ilk ve ortaokul yöneticilerinin demokratiklik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu İstanbul'da görev yapmakta olan 319 öğretmenin oluşturduğu araştırma sonucunda, öğretmenlerin ilk ve ortaokul yöneticilerinin tutumlarını bazen demokratik buldukları görülmüştür.

Alakaş (2016) çalışmasında ilkokullarda görev yapan yöneticilerin demokratiklik düzeylerini bu okullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin algılarına göre incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul'da görev yapan 258 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara göre, yönetimin demokratiklik düzeyinin özgürlük alt boyutunda yüksek, katılım boyutunda ise orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Özbek (2015) yaptığı çalışmada ilköğretim kurumunda görev yapmakta olan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin demokratik tutum ve davranışlarına dair görüşleri incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim öğretim yılında Diyarbakır'da görev yapan 383 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okul yönetiminin demokratikliğine dair algılarının hizmet süresi, mesleki kıdem, yöneticilik deneyimi gibi değişkenlere göre farklılaşırken cinsiyet, öğrenim düzeyi ve yaş değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Akyel (2015) çalışmasında ortaokul müdürlerinin demokratik tutum ve davranışlarını ortaokulda görev yapan öğretmen algılarına göre incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Kocaeli İzmit'te görev yapan 339 ortaokul öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda yönetimin çoğu zaman demokratik tutum sergilediği görülmüştür.

Argon ve Dilekçi (2014) ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzlarına ve kurumsal itibarlarına yönelik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir. Çalışma grubunu Bolu ilinde görev yapmakta olan 258 öğretmenin oluşturduğu araştırma sonucunda, öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzı ve kurumsal itibare yönelik görüşlerini “katılıyorum” düzeyinde çıktığı görülmüştür.

Arslan (2012) araştırmasında ilköğretim kurumlarında görevli okul müdürlerinin demokratik tutumlarının öğretmen motivasyonu ve öğrenci başarısına etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Örneklemini Gaziantep’te görev yapmakta olan 534 öğretmenin oluşturduğu araştırma sonucunda, okul müdürlerinin sergilemiş olduğu demokratik tutum ve davranışların öğretmen motivasyonuna pozitif yönde etki ettiği görülmüştür.

Gülmek (2012) araştırmasında ilköğretimde görevli yöneticilerin demokratik tutumları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklerimini 2009-2010 eğitim öğretim yılında İstanbul Zeytinburnu ilçesinde görev yapmakta olan 544 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda yöneticilerin demokratik tutum puanları arttıkça, öğretmenlerin örgütsel bağlılığının arttığı görülmüştür.

Polat ve Küçük (2012) çalışmalarında ilköğretim okul yöneticilerinin yönetsel demokratiklik düzeylerini sınıf öğretmenlerinin algılarına göre belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma grubunu Kastamonu ilinde görev yapan 121 sınıf öğretmenin oluşturduğu araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin okul yöneticilerinin davranışlarını demokratik buldukları görülmüştür.

Özdemir (2012) çalışmasında ilköğretim okul müdürlerinin demokratik tutumlarının, öğretmenlerin kuruma olan bağlılıkları ile olan ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında İstanbul İli Sancaktepe- Çekmeköy ilçelerinde görev yapan 315 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, okul müdürlerinin demokratik tutum ile örgüte olan bağlılıklarının pozitif yönde anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu şeklindedir.

Özan, Türkoğlu ve Şener (2010) ilköğretimde görevli okul yöneticilerinin demokratik tutum ve davranışlarının öğretmen motivasyonuna etkisini

araştırmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Elazığ'da görev yapan 408 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda branş öğretmenlerinin, sınıf öğretmenlerine göre yöneticilerin demokratik tutum ve davranış sergileme düzeylerini daha düşük buldukları ve kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha olumlu görüşlere sahip olduğu görülmüştür.

Bakır (2007) ilköğretim okul yöneticilerinin demokratik tutum ve davranışlarını yönetici ve öğretmenlerin görüşlerine göre incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2006-2007 eğitim öğretim yılında Malatya'da görev yapan 35 yönetici ve 354 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okul yönetiminin "çoğu zaman" demokratik tutum ve davranış sergilediğini, yöneticilerinse "her zaman" demokratik tutum ve davranış sergiliyor olduklarına yönelik bulgulara ulaşılmıştır.

Karadağ, Baloğlu ve Yalçınkayalar (2006) çalışmalarında ilköğretimde görevli okul yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan demokratik tutumları ile öğretmenlerin demokratik değerleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. İlköğretim okulunda görevli 28 öğretmenle yapılan çalışma sonucunda, öğretmenlerin yöneticilere dair algıladıkları demokratik tutum ile demokratik değerler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Zencirci (2003) katılım, özgürlük ve özerklik alt boyutlarıyla ilköğretim yöneticilerinin demokratikliğini ele aldığı çalışmasında, Balıkesir'de görev yapan 90 okul yöneticisi, 400 sınıf öğretmeni ve 347 branş öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırma neticesinde, yöneticilerin kendi yaklaşımlarını demokratik buldukları öğretmenlerin ise yöneticilerini daha az demokratik buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma grubunun genelinin ise otokratik ve yarı yarıya demokratik eğilimler gösterdiği görülmüştür.

Özdayı (1998) çalışmasında eğitim yöneticilerinin demokrasi ve hoşgörüyeye yönelik tutumlarıyla liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 125 okul yöneticisinin katıldığı araştırma sonucunda, okul yöneticilerinin sergilemiş olduğu demokrasi ve hoşgörü tutumlarının çağdaş yönetim anlayışlarına uygun olduğu görülmüştür. Yöneticilerin demokratik liderlik davranışları sergilediği ulaşılan sonuçlar arasındadır.

2.6.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile ilgili yurt dışında yapılmış olan bazı araştırmalar yakın tarihten uzak tarihe göre sıralanarak aşağıda sunulmuştur.

Hornackova, Halova ve Nechanicka (2015) tarafından anaokullarının yönetiminde demokratik liderlik stilleri konusunda yapılan araştırmada; anaokulu yöneticilerinin demokratik liderlik stilini benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin, öğretmenler tarafından adil, objektif, öğretmenlere karşı açık, öğretmenleri de karara katan, hatalarını kabul eden kişiler olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Adeyemi ve Adu (2013) okul müdürlerinin sahip oldukları liderlik stilleri ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan çalışmada; okul müdürlerinin demokratik liderlik davranışlarıyla öğretmenlerin iş doyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu görülmüştür.

Alobiedat ve Saraiherh (2009) devlet okullarında öğretmenlerin demokratik inançları uygulama derecesini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin demokratik inançları orta düzeyde olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin demokratik inançları ile uygulama derecesi arasında kadın öğretmenler lehine önemli farklılık olduğu görülmüştür.

Turnsek ve Pekkarinen (2009) araştırmasında 230 Finlandiyalı, 222 Sloven okulöncesi öğretmenin demokratik tutumlarını karşılaştırmalı olarak incelenmişlerdir. Araştırma sonucunda; Sloven öğretmenlerin yarısının demokrasi yanlısı olduğu görülmüştür. Demokratik tutum düzeyleri yüksek olan öğretmenlerin oranının, son derece anti-demokratik tutuma sahip öğretmenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Zorec (2006), araştırmasında okulöncesi öğretmenlerinin tutumlarını, değerlerini ve tercihlerini belirlemek, yeni programda yer alan demokratik ilkelerle karşılaştırmak ve diğer okullardaki okulöncesi öğretmenlerin tutum ve değerleri arasındaki farklılıkları belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırma sonucuna göre okulöncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun iş birliği, tek düzelik ve disiplinle ilgili olarak uç değerde davranışlar sergilemedikleri görülmüştür.

Persson, Andersson ve Lindström (2004) öğretmenlerin, okul müdürlerinden beklediği davranış şekilleri üzerine yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin beklentileri; yöneticilerinden okul yönetimi hakkında tecrübe sahibi olma, okulda gerçekleştirilen aktivitelere katılım gösterme, öğretmenlere onların yanında olduğunu hissettirme, geleceğe yönelik fikirler sunma ve kendilerine saygı duyulduğunu hissetme olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin yöneticilerden beklentilerinin demokratik yaklaşımlarla paralellik gösterdiği görülmüştür.

Turnbull (2002) okul reformlarında öğretmenleri incelediği araştırmasında öğretmenlerin eğitim sürecinin her aşamasında etkin katılımlarıyla okul reformlarının başarılı olabileceği sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin yenilikçi olduğu ve sürece katılım göstermek istediklerini, buna olanak sağlanırsa okul kalitesinin artabileceği, bu alanda düzenlenecek eğitim ve rehberliklerle öğretmenlerin etkililiğinin artabileceği sonucuna varılmıştır.

Eden (2001) okul yönetiminin okullarda kontrolü nasıl sağladığına yönelik incelemeler yaptığı araştırmada, ilk ve ortaokul okul müdürlerinin dikey kontrol, lise müdürlerinin ise öğretmen ve velilerinde dâhil olması sebebiyle dolaylı kontrol sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Clement ve Vandenberghe (2000) araştırmasında öğretmenlerin kendi alanlarındaki mesleki gelişimlerine etki eden bazı faktörleri incelemiştir. Araştırma neticesinde, öğretmenin özerkliğinin ve yönetimin elindeki güç paylaşımının öğretmenlerin mesleki gelişimine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Criblez (1999) araştırmasında “okulu demokratik yapan şey nedir?” sorusunun cevabını İsviçre eğitim sistemini inceleyerek vermeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, herkesin eşit şartlar altında eğitim görmesi ve eğitim ile ilgili konularda sorumluluk alan yöneticilerin demokratik bir biçimde seçilmesi, göreve gelmesi ve kontrol edilmesi şeklinde olmuştur (aktaran Zencirci, 2003).

Ulriksen (1996) öğretmenlerin iş doyumunu ve okul yöneticilerinin bu konuya ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasının örneklemini 7. ve 12. sınıflarda ders veren toplam 64 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma neticesinde öğretmenlerin iş doyumunu konusunda yöneticilerinden destek görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

2.7 Psikolojik İyi Oluş

Psikoloji, insanların iyi hissetme ve mutluluğu arama çabalarını bilimsel yöntemlerle araştıran bir disiplindir. İyi hissetme, güçlü olma, mutluluk, iyi oluş ilk çağlardan bu yana üzerinde fazlasıyla durulan konulardandır. Bu kavramlar pozitif psikolojinin özünü oluşturmaktadır. Pozitif psikoloji, insanların yaşadığı olumlu duygular üzerinden, mevcut yaşam ve iş kalitelerini arttırmayı amaçlamaktadır (Sezgin ve Erdoğan, 2015).

Psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin kendisine dair olan algılarının olumlu olması, kendi kararlarından, kendisinden, verdiği kararlardan memnuniyet duyması, çevredeki diğer kişilerle güvenilir ve samimi ilişkiler geliştirebilmesidir. Aynı zamanda kişinin kendi gereksinim ve arzularını karşılayabilecek biçimde çevreyi biçimlendirmesini, kimseye bağımlı olmadan davranışta bulunabilmesini, hayat ile ilgili amacının ve hayatının anlamının olmasını, kendi potansiyelinin sınırlarını bilmesini ve bu potansiyeli geliştirmeye çabalamasını ifade etmektedir (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

Psikolojinin pozitif yönünün ihmal edilmeye başlandığının düşünüldüğü bir evrede, bu yanlış anlaşılmayı düzeltmek, açık olan bu boşluğu doldurmak amacıyla ve kişinin olumlu yanlarını incelemek amacıyla psikolojik iyi olma ortaya çıkmıştır (Akın, 2009). Psikolojik iyi olmayı doğrusal bir zeminde tek boyutlu olarak düşünmemek gerekmektedir. Çünkü bu kavram tek boyutlu değildir, birçok yönü ve farklı boyutları vardır (Ryff ve Keyes, 1995).

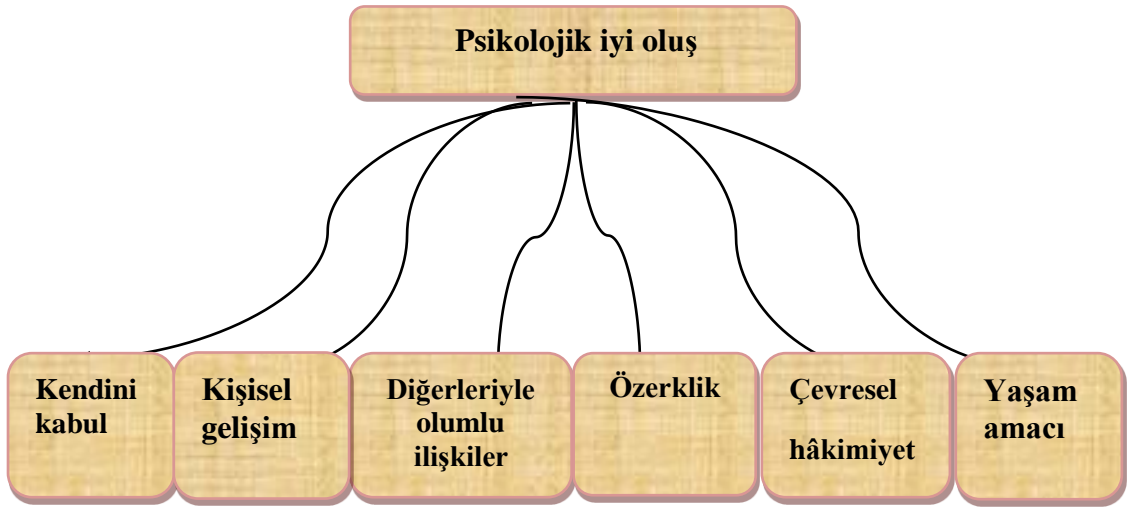
Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendisinin ve yaşamının nasıl değerlendireceği hakkında bilgi verir. Psikolojik iyi oluş, insanların iyi olmasından öte bir kavramdır. Kişinin kendisini iyi hissedip, yaşama dair iyi izlenimler elde etmesi ve üretmeyi kapsamaktadır (Forgeard, Jayawickreme, Kern ve Seligman, 2011).

Psikolojik iyi oluş kavramının herkesce kabul gören tek bir tanımı yoktur. Bunun nedeni kavramın oluşumunda pek çok etken olması ve kavramın çok boyutlu bir yapıda olması olabilir. Alanda en çok kabul gören tanım Ryff'in tanımıdır.

2.7.1 Psikolojik İyi Oluş Modeli

Gelişim kuramcılarında özellikle ömür boyu gelişimi savunan tüm kuramcılar, iyi oluşun çeşitli yanlarını, önemli yönlerini vurgulamış olsa da kavram temelini Ryff'ın geliştirmiş olduğu 'Çok Boyutlu Psikolojik İyi Olma Modeli'nden almaktadır. Psikolojik iyi olmanın temel özelliklerini tanımlamanın ihmal edildiğini düşünen Buhler, Erikson, Jung ve Neugarten gibi isimler bu düşünceyle kavram geliştirmişlerdir. Sadece erken yaş dönemleri değil, orta yaş halleri ve yaşlılık dönemlerini de içine alan hayat boyu gelişim temelli teorisyenlerin yanında, klinik temele dayanan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst basamağı olan "kendini gerçekleştirme", Jung'un "bireyselleşme süreci", Roger'ın "tam işlev yapan insan" kavramlarından etkilenmişlerdir. Psikolojik iyi oluş kuramı, birçok araştırmacı tarafından psikolojik işlevsellik hakkında söylenenleri kapsayacak bütüncül bir açıklama sunmaktadır (Ryff, 1989)

Kendinden önce oluşturulan literatürün çoğunun pozitif psikolojiyi ihmal ettiğini, iyiolma kavramı üzerinde durulduğunu fakat psikolojik olarak iyi olmanın ele alınmadığını, mutluluk ve yaşam doyumu kavramlarında pozitif psikolojinin ihmal edildiğini belirtmiştir. Bu sebeple 'Çok Boyutlu Psikolojik İyi Olma Modeli'ni geliştirmiştir. Ryff'ın (1989) iyi oluş kuramında psikolojik iyi oluşu oluşturduğunu söylediği altı boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar; kendini kabul, özerklik, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hâkimiyet, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir. Bu altı boyutun, iyi oluşu tüm derinliği ile kapsadığı ifade edilmektedir. Bu boyutlar Şekil 1'de gösterilerek açıklamaları yapılmıştır.

Şekil 1: Psikolojik İyi Olma Modeli (Ryff, 1989).

2.7.1.1 Kendini Kabul/ Öz Kabul

Bu boyut pozitif psikolojik kısmın önemli özelliklerinden biri olan kendini kabulü, kişinin geçmişini de kabul ederek, kendinde eksik olan yanlarını da bilerek olumlu bir tutum takınması olarak tanımlanmaktadır. Kendini kabul etme boyutunda yüksek puan alan kişilerin, geçmişe olumlu baktıkları ve kendini bütün özellikleri ile kabul ettikleri görülmektedir. Bu boyutta düşük puan alanların, kendilerinden memnun olmayan ve geçmişi ile barışık olmayan bireyler olduğu görülmektedir. Kendine karşı olumlu tutumlarda olmak pozitif iyi oluş göstergelerinden biridir (Ryff, 1989).

2.7.1.2 Diğerleriyle Olumlu İlişkiler

İnsan zihninin sağlığı açısından başkalarıyla sıcak ve güvenilir ilişkiler kurabilme ve sevebilme becerisinin kazanılması önemlidir. Sevme yeteneği geliştirmesi kişinin merkezi kontrolü adına yaptığı işlemlerden biridir. Bu nedenle kendini gerçekleştiren kişilerde diğer kişilere karşı şefkat, sevgi, güçlü bir empati ve arkadaşlık kurmada sorun yaşamama gözlenmektedir. Başkalarıyla kurulacak pozitif ilişkiler, farklı insanlarla iletişime geçebilme gibi özellikler kişinin refahı için önemli etkenlerdendir. Bu nedenle diğerleri ile olumlu ilişkiler oluşturmak, psikolojik iyi olmanın alt boyutları içerisinde onun kavramsallaştırılmasında önem ifade etmiştir (Ryff, 1989).

2.7.1.3 Özerklik/otonomi

Ryff (1989) özerkliği, öz kararlılık, bağımsızlık ve bağımsız davranışlar geliştirebilme olarak tanımlamaktadır. Kendini gerçekleştiren bireyler özerk yapı özelliklerine sahipken, zorunlu gelen kültürlenmeye karşı direnç göstermektedirler. Karar verebilmek için onay aramayan ve karar mekanizmasında belirleyicinin kendi kişisel standartlarına göre değerlendirdikleri, kendi kararlarını verme, özgürlük, içsel denetim odağı, bireyleşme ve davranışın içsel düzenlenmesi gibi kavramlara bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşarak ele almaktadır. Literatürde kendini gerçekleştiren bireyler için, özerk bir yapı gösterme ve kültürel baskıya direnme gibi özellikler vurgulanmaktadır. Kendini gerçekleştirme sürecinde özerklik göstermek, sosyal sürece karşı direnç olarak tanımlanmaktadır (Ryff ve Singer, 1996).

2.7.1.4 Çevre Hâkimiyeti

Kişinin fiziksel ya da zihinsel aktiviteler yardımıyla kendini ve çevresini değiştirme ve geliştirme becerisi, bunları yaratma durumu kendi psikolojik iyi oluşunda önemli bir unsurdur (Eşigül, 2013). Ryff (1989) çevresel kontrolü, bireyin kendi psişik yapısına uygun ortamları tercih etme ve bu çevreyi kendi duygu durumuna göre yaratma yeteneği olarak tanımlamaktadır. Birey çevreyi idare etme ve çevresindeki imkânları olumlu biçimde kullanma özelliği geliştirdiğinde, ihtiyaçlarına yanıt verecek unsurları yakınında bulunduracağından günlük hayatını ve dolayısıyla psikolojik iyi oluş düzeyini yükseltecektir.

2.7.1.5 Yaşam Amacı

Ruh sağlığında problem yaşamayan kimselerin hayata dair amaçları olmalıdır. Pozitif bir psikolojik yapıya sahip olan bireyin, kendisi ve yaşamı için amaçlar belirlediği, yaratıcı olduğu, duygusal anlamda tam hissettiren amaçlara ulaşmak için çaba sarfettiği gelişim kuramcıları tarafından belirtilmektedir. Kişinin yaşama dair amaçlarının olması sürekli amaçları için fikirler üretmeye, zinde ve üretken olmaya bu da psikolojik iyi olma haline olumlu şekilde katkı sağlamaktadır (Kuyumcu, 2012). Yaşam amacı duygusu sayesinde birey; hayatın amacını kavrar, yaşamına bir yön kazandırır, hayat boyu kendini geliştirir, yaşamda üretken ve yaratıcı olmanın yanında amaç ve hedeflerini duygusal anlamda birleştirir ve olumlu bir düşünceye sahip birey iyi niyetleri sayesinde hayatının anlamlı olduğu bilincine varır (Ryff, 1989).

2.7.1.6 Kişisel gelişim

Bireyin kişisel gelişiminde, kişinin uygun özellikler kazanması, mevcut potansiyellerini geliştirebilme becerisi göstermesine ihtiyacı vardır. Çünkü kişisel gelişimin merkezinde kişinin kendini gerçekleştirme ve potansiyelinin farkında olması vardır. Kendinin farkında olan birey sabit durmak yerine sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Bu yüzden psikolojik iyi olmanın alt boyutlarından kişisel gelişim oldukça önemlidir. Mutluluğun önemli kriterlerinden biri kendine kabul duygusunun bilincinde olmaktır. Zihinsel sağlığın merkezinde yer alan kendini kabul, kişinin kendine karşı olumlu tutum geliştirmesi, deneyimlere açık olması, geçmişi kabullenmesini de içerir. Pozitif psikolojik işlevin merkezinde yer alan bu kavram aynı zamanda kişinin kendine ilişkin pozitif tutumları olarak da tanımlanabilir (Ryff, 1989)

2.8 Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.8.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt içinde yapılmış olan bazı araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

Bilgin (2018) çalışmasında özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin çalışma yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma örneklemini 411 özel eğitim öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda; özel eğitim okullarında çalışmakta olan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ve çalışma yaşam kalitesi ile yine psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu çalışmada psikolojik iyi oluş puan ortalamalarının katılımcıların cinsiyeti, medeni hali, yaşı, mezun olduğu bölüm, kıdemi, kurumda çalışma süresi ve kurum türü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Demir (2018) çalışmasında bilişim teknolojileri öğretmenlerinin sanal yalnızlık düzeyleri, mesleki tükenmişlik ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma örneklemini 2017 yılında Siirt'te görev yapmakta olan 81 bilişim teknolojileri öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma neticesinde sanal ortam yalnızlığı, mesleki tükenmişlik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Psikolojik iyi oluş ile mesleki tükenmişlik

arasında negatif yönde ve orta düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş ve mesleki tükenmişliklerinin yaş, mesleği isteyerek seçme durumları, mezun olunan bölüm ve günlük sosyal medya kullanım süreleri değişkenlerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Dündar (2018) medeni durumları farklı bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini incelediği araştırmasında farklı sektörlerde görev yapan 241 kişi ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin psikolojik iyi olma düzeylerinin medeni durum, cinsiyet ve günlük ortalama çalışma sürelerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Yaş, eğitim durumu, gelir algısı, iş yerindeki pozisyonu ve ev sahibi olup olmama değişkenlerine göre ise psikolojik iyi oluş düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür.

Erdoğan Akça (2018) çalışmasında okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) kullandıkları mizah tarzlarına göre duygu yönetimi becerilerini ve psikolojik iyi oluşlarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Karabük ve Bolu’ da görev yapmakta olan 150 rehber öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda okul psikolojik danışmanlarının kendini geliştirici ve katılımcı olmak üzere iki kategoride mizah anlayışına sahip oldukları görülmüştür. Kendini geliştirici mizah anlayışına sahip olan psikolojik danışmanların psikolojik iyi oluşu oluşturan alt boyutlardan çevresel hâkimiyet ve bireysel gelişim puanları, katılımcı mizah anlayışına sahip olan psikolojik danışmanların çevresel ve bireysel gelişim puanlarından anlamlı olarak daha yüksek çıkmıştır. Diğer alt boyutlarla rehber öğretmenlerin mizah tarzları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Keleş (2018) çalışmasında okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Adıyaman ili Kâhta ilçesinde görev yapan 216 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırma neticesinde okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri ile tükenmişlik düzeyleri arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Köylü (2018) araştırmasında öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin, örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile olan ilişkisini tespit etmeyi amaçlamıştır.

Araştırmanın örneklemini Samsun ili Bafra ilçesinde görev yapmakta olan 544 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin karar alma sürecine katılımları ile psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Örgütsel bağlılık ve psikoloji iyi oluş ise ikisi birlikte karar alma sürecine katılım ile pozitif, orta düzeyde anlamlı bir ilişki sergilemiştir.

Şimşek (2018) araştırmasında, ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin örgütsel imaj algıları ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya Karaman ilinde görev yapan 302 ortaokul öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin örgütsel imaj algıları arttıkça psikolojik iyi oluşlarının da arttığı, örgütsel imaj algıları azaldıkça psikolojik iyi olma düzeylerinin azaldığı görülmüştür.

Koç (2017) araştırmasında Hacettepe Üniversitesi'nde çalışan araştırma görevlilerinin cinsiyet, kadro türü, mobbing, örgütsel sinizim, örgütsel bağlılık değişkenlerinin psikolojik iyi oluşlarını yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırmaya Hacettepe Üniversitesinde görevli 293 araştırma görevlisi katılmıştır. Araştırma sonucunda mobbing, örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm değişkenlerinin, araştırma görevlilerinin psikolojik iyi oluşlarını manidar olarak yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Oymak (2017) çalışan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile iş doyumları arasındaki ilişki tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini Malatya Büyükşehir Belediyesinde görev yapmakta olan 250 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluş düzeyleri ortalama değerlerin üzerinde puan alırken, iş doyumunu ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin pozitif yönde orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Çelik (2016) araştırmasında öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş, algıladıkları sosyal yetkinlik ve güvengenlik durumlarını incelemiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan 580 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş algılarında baba tutum algısına ve sosyal-kültürel etkinliğe katılma durumunda farklılıklar bulunurken, cinsiyet, yaşamın geçirildiği yer, anne tutum algısı, akademik başarı, mezun olunan lise türü, sosyal ekonomik düzey ve doğum

sırasına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarında sosyal yetkinlik ve güvenliğin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı birer yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Demirtaş (2016) okul yöneticilerinin örgütsel vatandaşlık davranışı sergileme düzeyleri ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Karaman ilinde görev yapmakta olan 201 okul yöneticisi oluşturmuştur. Okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluşları ve örgütsel vatandaşlık davranışı ile ilgili yaklaşımları; cinsiyetleri, okuldaki ve meslekteki kıdemleri, medeni durum, öğrenim durumu, görev yeri ve okulunun türü gibi değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Görev yeri değişkeninde örgütsel vatandaşlık davranışı, mesleki kıdem değişkeninde ise psikolojik iyi oluş ve örgütsel vatandaşlık davranışı anlamlı çıkmıştır. Araştırma neticesinde okul yöneticilerinin örgütsel vatandaşlık davranışları ile psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde, yüksek ve anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ertürk, Keskinliç Kara ve Zafer Güneş (2016) çalışmalarında yönetsel destek algısının duygusal emek ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini İstanbul İli Küçükçekmece ilçesinde bulunan çeşitli kademelerdeki okullarda görev yapan 412 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin yönetsel destek algı düzeyleri ve psikolojik iyi oluşları yüksekken, duygusal emek düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yönetsel desteğin duygusal emeğin yordayıcısı olmadığı ve psikolojik iyi oluş halini ise düşük seviyede yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaçam (2016) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olduğu başarı algılarında akademik iyimserliğin, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygınlıkla ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Ankara merkez ilçelerinde bulunan 374 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda başarı algısının, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve öğretmenlerin fiziksel saygı düzeyleri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

Yılmaz (2016) araştırmasında cinsiyet, medeni durum, kıdem, yapılan görev gibi değişkenlerin yöneticilerin dönüştürücü liderlik düzeylerini yordamasını incelemeye yönelik çalışmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim

öğretim yılında İstanbul ili Avrupa yakasının çeşitli ilçelerinde görev yapan 322 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırma neticesinde psikolojik iyi oluşun, yöneticilerin dönüştürücü liderlik özelliklerini anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Halisdemir (2013) üniversite öğrencilerinin geçmişlerine yönelik anne kabul red algıları, kendini affetme düzeyleri ve çeşitli değişkenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini yordayıp yordamadığını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören 347 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda kendini affetme, geçmişlerine yönelik olarak anne kabul red algısı, ait olduğunu düşündükleri akademik başarı ve fakülte gibi değişkenlerin psikolojik iyi oluşun anlamlı birer yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin ise anlamlı yordayıcılar olmadığı görülmüştür.

Telef, Uzman ve Ergün (2013) öğretmen adaylarının psikolojik iyi olma düzeyleri ile sahip oldukları değer arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde okumakta olan 260 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın neticesinde psikolojik iyi oluş ile evrenselcilik, hazcılık, özyönelim, başarı, iyimserlik, uyuma ve güvenlik arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş ve güç, uyarılım ve geleneksellik arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Eşiğül (2013) araştırmasında üniversite öğrencilerinin stres düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine çalışmıştır. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 514 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin algıladıkları stres ile psikolojik iyi olma arasında negatif yönde, sosyal problem çözme becerileri ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

Eroğlu (2013) araştırmasında psikolojik iyi olma ile topluluk hissi arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından ele almıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 yıllarında Balıkesir'de öğrenim görmekte olan 368 lise öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma neticesinde psikolojik iyi olma ile topluluk hissi düzeyleri arasında

anlamli iliŒki bulunmadığı sonucuna ulaŒılmıŒtır. Lise öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri cinsiyet ve algılanan ebeveyn tutumları açısından anlamli farklılık sergilerken, algılanan gelir düzeyi açısından anlamli farklılıklar göstermediği tespit edilmiŒtir.

Karabeyeser (2013) araŒtirmasında üniversitede okuyan öğrencilerin psikolojik iyi oluŒ düzeylerini anne-baba tutumları ve stresli olaylar açısından incelemiŒtir. AraŒtırmanın alıŒma grubunu 2011-2012 yıllarında İnönü Üniversitesi'nin eŒitli fakültelerinde okumakta olan 691 öğrenci oluŒturmuŒtur. AraŒtırma sonucunda araŒtırmaya katılan kız öğrencilerin diğerleri ile olumlu iliŒkiler alt boyutu, bireysel gelişim, çevresel hâkimiyet ve yaŒam amacı alt boyutlarında erkeklerden yüksek bir psikolojik iyi oluŒ düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaŒılmıŒtır. alıŒma grubunun anne baba eğitim düzeyleri ve gelir düzeylerine göre ise psikolojik iyi oluŒ düzeylerinin farklılık göstermediği görülmüŒtür.

DaniŒment (2012) araŒtirmasında, okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluŒ düzeylerinin cinsiyet, alıŒılan okul düzeyi, mesleki deneyim süreleri ve yöneticilik yapma süreleri açısından farklılık gösterip göstermediğini bulmayı amaçlamıŒtır. AraŒtırmanın evrenini 2011-2012 eğitim öğretim yılında Kayseri merkez ve ilçelerinde görev yapan 238 okul yöneticisi oluŒturmuŒtur. AraŒtırma sonucunda okul yöneticilerin cinsiyet deđiŒkenine göre özerklik, çevresel hâkimiyet ve öz kabul boyutunda anlamli farklılıklar bulunmuŒtur. Okul yöneticilerinin alıŒtıkları okul düzeylerinde ise, okul öncesi yöneticilerinin psikolojik iyi oluŒ düzeylerinin diğer okul yöneticilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaŒılmıŒtır. Yöneticilik sürelerinde ise bir yıldan az görev yapmakta olan okul yöneticisinin daha uzun yıllardır görev yapmakta olan yöneticilerden yüksek düzeyde psikolojik iyi oluŒa sahip olduğu saptanmıŒtır.

Demirci (2012) araŒtirmasında öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluŒ ve öz bilgi düzeyleri arasındaki iliŒkiyi eŒitli deđiŒkenler açısından incelemiŒtir. alıŒma grubunu 2011-2012 eğitim öğretim yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesinin eŒitli bölümlerinde okumakta olan 416 öğrenci oluŒturmuŒtur. AraŒtırma neticesinde, öz bilgi ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasında pozitif yönde bir iliŒki olduğu sonucuna varılmıŒtır. Öğretmen adaylarının psikolojik iyi

olma düzeylerinin cinsiyet, gelir durumu, akademik başarı ve ailelerinin tutumları gibi değişkenler açısından farklılıklar gösterdiği de ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Göcen (2012) şükür ve psikolojik iyi olmayı incelediği doktora tezinde, bireyin şükretmesinin dini yönelim ve psikolojik iyi olması ile ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2010 yılında İstanbul'da yaşamakta olan 611 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda psikolojik iyi olma düzeyi ile şükür arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Kuyumcu (2012) araştırmasında Türk-İngiliz üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarını, duygusal farkındalık düzeylerinin ve duyguları ifade etme düzeylerinin ülke ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini ve bu durumun psikolojik iyi oluşlarını yordama gücünü tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesinde öğretim gören 349 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinden Türk olanların psikolojik iyi oluş, duygusal farkındalık ve duyguları ifade etme düzeylerinin İngiliz öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Farkındalık ve ifade etme düzeylerinin psikolojik iyi olma düzeyinin yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tütüncü (2012) araştırmasında yönetici ve çalışanları psikolojik iyi olma düzeyleri ve stres düzeyleri açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ilinde özel bir şirkette çalışmakta olan 299 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda araştırma grubunun psikolojik iyi oluşları ve stres düzeyleri arasında negatif ilişki olduğu görülmüştür.

Arıcı (2011) araştırmasında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algı ve psikolojik iyi oluş üzerine çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini 2009-2010 eğitim öğretim yılında Hacettepe Üniversitesinde öğrenim gören 690 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda toplumsal cinsiyet rollerini algılamaya yönelik geleneksel algı düzeyleri düşük olanların psikolojik iyi oluş düzeylerinin diğerlerine nazaran daha yüksek olduğu görüşmüştür. Eşitlikçi algılma düzeyi yüksek olan öğrencilerin ise tüm alt boyutlarda psikolojik iyi oluşları yüksek düzeyde bulunmuştur.

Hamurcu (2011) araştırmasında, ergenlerin psikolojik ihtiyaçlarının, yetkinlik inançlarının ve psikolojik iyi oluşlarının bazı niteliklerine göre durumunu ve aralarındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, Kayseri il merkezinde

eğitim görmekte olan 1250 lise ğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ergenlerin cinsiyet, okul türü, sınıfları ve ebeveynlerinin eğitim durumu gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar bulunduğu grlmştur. Ergenlerin başarı ihtiyaı ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ise anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

Yeşiltepe (2011) araştırmasında öğretmenlerin evlilik uyumlarını psikolojik iyi oluşları ve çeşitli değişkenlerle ele alarak incelemiştir. Araştırmanın rneklemi Mersin ilinde görev yapmakta olan 343 evli ğretmen oluşturmuştur. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluşun alt boyutlarından otonomi, bireysel gelişim ve kendini kabul boyutlarının evlilik uyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu grlmştur.

Gülaçtı (2009) araştırmasında öğrencilerin sosyal becerilerine yönelik bir programın, öznel ve psikolojik iyi oluş durumlarına etkisi üzerine çalışmıştır. Araştırmanın rneklemi 2007-2008 ğretim yılında Erzincan niversitesinde Sınıf ğretmenliği okuyan ve deney ve kontrol grubu olarak ayrılmış olan öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma neticesinde, deney grubundaki öğrencilerin sosyal beceri, psikolojik ve öznel iyi oluş durumlarında kontrol grubuna göre bir artma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim alan ğrenci grubunun altboyutlardan otonomi, bireysel gelişim, kendini kabul düzeyleri, çevresel hâkimiyet boyutlarındaki puanları eğitime katılmayanlardan yüksek çıkmıştır. Yaşam amaı ve diğerleriyle olumlu ilişkiler boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Cirhinlioğlu (2006) alışmasında niversite ğrencilerinde sınıf, cinsiyet, utanç eğilimi, dini yönelimler ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma grubunu 328 niversite ğrencisi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda utanç eğiliminin psikolojik iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı grlmştur.

Cenkseven (2004) araştırmasında niversite ğrencilerinin öznel ve psikolojik iyi olmalarının çeşitli değişkenlerle ilişkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın rneklemi 2002-2003 eğitim ğretim yılında Çukurova niversitesinde okumakta olan 17-28 yaş arasındaki 500 ğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda sosyo-ekonomik, cinsiyet, dış kontrol odağı, öğrenilmiş güçlülük düzeylerinde öznel ve psikolojik iyi oluşun farklı boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği grlmştur.

2.8.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Psikolojik iyi oluş ile ilgili yurt dışında yapılmış olan bazı araştırmalar aşağıda sunulmuştur.

Rile, Tan, Salazar ve Perez (2015) akademik personelin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki üzerine adlı çalışmalarında akademik personellerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile akademik iyimserlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Damasio, Melo ve Silva (2013) öğretmenlerin psikolojik iyilik hali, yaşam kalitesi ve yaşamın anlamı düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Brezilya'da 517 öğretmen ile gerçekleştirilen çalışma sonucunda bireyin yaşam anlamının, psikolojik iyi olmanın ve yaşam kalitesinin bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Moe (2012) yaş, hanehalkı geliri, medeni hal, eğitim seviyesi, ırk, sosyal destek, psikolojik sıkıntı gibi unsurların kadınların psikolojik iyi oluşuna etkisini incelediği araştırmada, 2746 kadın araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Eğitim seviyesi, alınan sosyal destek, maddi gelir gibi unsurlar psikolojik iyi oluş puanlarını anlamlı düzeyde yordamıştır. Bir başka bulgu evli kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin diğer katımcılardan daha yüksek olduğu şeklindedir. Yaş ve ırk değişkeninde anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Segrin ve Taylor (2007) tarafından yapılan araştırmada kişilerarası pozitif ilişkiler, sosyal beceri özellikleri ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki üzerine çalışmışlardır. Araştırmanın örneklemini 18-87 yaşları arasında değişen 703 kişi oluşturmuştur. Araştırma neticesinde kişinin sosyal becerilerinin psikolojik iyi oluşun tüm alt boyutlarıyla pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keyes, Shmotkin ve Ryff (2002) yaptıkları çalışmada öznel iyi oluş ile psikolojik iyi oluşu birlikte ele almışlardır. Araştırma grubunu 25-74 yaşları arasında 3032 kişinin oluşturduğu bu çalışmanın amacı, bazı kişilik özelliklerinin ve sosyo-demografik değişkenlerin öznel ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olup olmadığını tespit etmektir. Araştırma sonucunda, öznel iyi oluş ile psikolojik iyi oluşun farklı olduğu ve eğitim ve sosyal seviyeleri yüksek olan kişilerin öznel iyi oluş ile psikolojik iyi

oluş düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma konusu değişkenlerin psikolojik ve öznel iyi oluşun yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Ryff, Magee, Kling ve Wing (1999) yaşlanma sürecinde olan kişilerle yaptıkları araştırmada psikolojik oluşun alt boyutlarından olumlu ilişkiler ve bireysel gelişim alt boyutlarında kadın katılımcıların erkeklerden daha yüksek puanlar aldığı sonucuna ulaşmışlardır. Diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Ryff ve Keyes (1995) mutluluk, yaşam doyumu ve depresyon ile psikolojik iyi oluş ölçeğinin ilişkisini inceledikleri çalışmada, mutluluk ile yaşam doyumu arasında pozitif, depresyon ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ryff'in (1989) psikolojik iyi oluşun alt yapısını oluşturduğu çalışmasında; yaş, medeni durum, öğrenim durumu ve cinsiyet değişkenine göre psikolojik iyi oluşun alt boyutlarını incelemiştir. Araştırma örneklemini yaş aralıklarına göre genç, orta ve yaşlı olarak sınıflandırdığı 321 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, kadınların psikolojik iyi oluş puanlarının pozitif ilişkiler ve kişisel gelişim alt boyutlarında yüksek olduğu görülmüştür. Öğrenim durumu ve yaş değişkenleri ise psikolojik iyi oluşta en düşük ilişki gösteren ikili olmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizlerine yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, betimsel tarama modellerinden olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama yönteminde amaç iki ve daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını belirlemektir (Karasar,1984)

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın çalışma evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Karabük ili ve ilçelerinde yer alan resmi ilkököl, ortaokul ve lisede görev yapan 2615 öğretmen oluşturmaktadır. Evrene ait bilgiler Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün internet sayfasından alınmıştır. Karabük il ve ilçelerinde; Tablo 1'de görüldüğü gibi, 58 ilkököl, 72 ortaokul, 45 lise bulunmakta ve 2615 öğretmen bu okullarda görev yapmaktadır. Araştırmanın örneklemini basit tesadüfî örnekleme yöntemine göre seçilen 833 öğretmen oluşturmuştur. 2000-3000 evren üzerinde seçilmesi gereken en az örneklem sayısının 322 en fazla örneklem sayısının 500 kişi olması gerektiği (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015) göz önüne alındığında araştırma için belirlenen örneklemin yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 1: Çalışma Evrenini Oluşturan Okul ve Öğretmen Sayıları

Kurum Sayısı				Öğretmen Sayısı		
İlkokul	Ortaokul	Lise	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
58	72	45	175	1403	1212	2615

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen “Kişisel Bilgi Formu”, okul yönetiminin demokratiklik düzeyini belirlemek için “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla da “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PIOÖ)” kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve katılımcı öğretmenlerin çeşitli demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan “Kişisel Bilgi Formu” cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, okuldaki görev süresi, öğrenim durumu ve görev yapılan okul türü olmak üzere yedi değişkenden oluşmaktadır (EK-1).

3.3.2 Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği

Araştırmada öğretmen algılarına göre okul yönetiminin demokratiklik düzeyini belirlemek için “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” kullanılmıştır (EK-2). İzin alınarak kullanılan YDDÖ Zencirci (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek katılım, özgürlük, özerklik olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği: katılım boyutunda 24, özgürlük boyutunda 11, özerklik boyutunda 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan üç alt testin derecelendirilmesinde “Her zaman”, “Çoğu zaman”, “Bazen”, “Nadiren”, “Hiçbir zaman” ifadeleri kullanılmıştır. Bu çalışmadaki ölçek güvenirlik katsayıları (Cronbach Alfa) değerleri; Yönetimin Demokratiklik Düzeyi .971, alt boyutlarında ise; katılım .966, özgürlük .892, özerklik .891 olarak hesaplanmıştır. Ölçek maddelerinin puan aralığı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: YDD Ölçeğindeki Derecelendirme Seçeneklerinin Puanlara Göre Dağılımı

Seçenekler	Puan Aralığı
Hiçbir zaman	1.00-1.80
Nadiren	1.81-2.61
Bazen	2.62-3.42
Çoğu zaman	3.43-4.21
Her zaman	4.22-5.00

3.3.3 Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Araştırmada kullanılan ikinci ölçme aracı Telef (2013) tarafından Türkçe geçerlilik-güvenilirlik çalışması ve uyarlaması yapılmış olan sekiz maddelik Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'dir (EK-3). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği; Diener, Wirtz, Biswas-Diener, Kim-Prieto ve Choi (2009, 2010) tarafından mevcut iyi oluş ölçümlerini tamamlayıcı, sosyo-psikolojik iyi oluşu ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Telef (2013) tarafından yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam açıklanan varyansın %42 olduğu saptanmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri; .54 ile .76 arasında hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde uyum indeksi değerleri RMSEA= 0.08, SRMR=0.04, GFI= 0.96, NFI= 0.94, RFI= 0.92, CFI= 0.95 ve IFI=0.95, olarak bulunmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği alt boyutlarından özerklikle .30, çevresel hakimiyetle .53, bireysel gelişimle .29, diğerleri ile olumlu ilişkilerle .41, yaşam amaçlarıyla .38, öz-kabulle .56 ve toplam psikolojik iyi oluş ile .56 düzeyde ilişki bulunmuştur. Test tekrar test sonucuna göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r= 0.86$, $p<.001$). Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin madde toplam korelasyonlarının .41 ile .63 arasında değişiklik gösterdiği ve t-değerlerinin anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<.001$).

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin maddeleri kesinlikle katılmıyorum (1) ile kesinlikle katılıyorum (7) şeklinde 1-7 arasında cevaplanmaktadır. Bütün maddeler olumlu şekilde ifade edilmektedir. Puanlar 8 (tüm maddelere kesinlikle katılmıyorum cevabı verilirse) ile 56 (tüm maddelere kesinlikle katılıyorum cevabı verilirse) arasında değişmektedir. Yüksek puan kişinin birçok psikolojik kaynak ve güce sahip olduğunu gösterir. Ölçek iyi oluşun yönleri ile ilgili ayrı ayrı ölçümler sağlamasa da önemli olduğuna inandığımız farklı alanlarda olumlu işlevler ile ilgili genel bir bakış sağlamaktadır (Diener ve diğerleri, 2010). Aritmetik ortalamaların değerlendirilmesi için seçenek sayısının bir eksiği, seçenek sayısına bölünür. Elde edilen değer, likert sistemindeki sayılara eklenerek değerlendirilme kriterleri belirlenir. Bu durumda $6/7= 0.85$ sonucuna göre değerlendirme kriterlerine ulaşılır. Ölçek maddelerinin puan aralığı Tablo 3'te gösterilmiştir. Çalışmadaki ölçek güvenirlik katsayıları (Cronbach Alfa) değerleri; Psikolojik İyi Oluş toplam .92 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3: PİO Ölçeğindeki Maddelerin Puanlaması

Seçenekler	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılmıyorum	1-1.857
Katılmıyorum	1.858-2.715
Biraz Katılmıyorum	2.716-3.573
Kararsızım	3.574-4.431
Biraz Katılmıyorum	4.504-5.289
Katılıyorum	5.290-6.147
Kesinlikle Katılıyorum	6.148-7.000

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla gerekli izinler alındıktan sonra kullanılan ölçme aracı yeterli sayıda çoğaltılarak 2017-2018 eğitim öğretim yılında Karabük ili ve ilçelerinde görev yapmakta olan ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerine gönüllülük esasına göre uygulanmıştır.

İlk aşamada yanıtlanmış 850 ölçek araştırmacı tarafından tek tek incelenmiş ve sağlıklı doldurulmamış 17 ölçek iptal edilmiştir. 833 ölçeğin sağlıklı bir şekilde doldurulduğu anlaşıldıktan sonra, toplanan tüm ölçeklere birer kod numarası verilmiştir. Sırayla SPSS programında veri girişleri yapılmıştır. Tüm veri girişleri yapıldıktan sonra bilgilerin sağlıklı bir şekilde girişlerinin yapılıp yapılmadığı araştırılmıştır. Veri girişlerinde herhangi bir sorun olmadığı anlaşıldıktan sonra veri analizi işlemlerine geçilmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analiz bölümünde sorulara verilen yanıtların frekans ve yüzdelik dağılımları bulunmuştur. Daha sonra araştırmanın sürekli değişkenleri olan Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) puanlarının dağılımlarının dağılımı için Kolmogorov Smirnov testi yapılmış, her iki test için de dağılımların normalliği sınanmıştır. Kolmogorov Smirnov testlerinde elde edilen “z” değerlerinin istatistiksel açıdan anlamsız sonuçlar vermesi üzerine ($p > .05$) puan dağılımlarının normal olduğu kabul edilmiştir. Bu elde edilen

sonuç ve skewness (çarpıklık) değerinin 1.00'ın altında olması nedeniyle, araştırmada parametrik istatistik tekniklerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın birinci ve üçüncü alt problemini sınamak için, ölçeklerin her bir boyutunun toplam ve maddelerinin aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Alt boyut aritmetik ortalamalarına göre öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeylerine ilişkin algıları ve psikolojik iyi oluş düzeyleri yorumlanmıştır.

Araştırmanın ikinci ve dördüncü alt problemini sınamak için ölçekte yer alan bağımsız kategorik değişkenlere göre ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılıkların sınanması için ilişkisiz grup t-testi ve Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri uygulanmıştır. ANOVA'da istatistiksel açıdan farklılık bulunduğu durumlarda bu kümülatif farklılığın hangi ikili gruplar arasından kaynaklandığını belirlemek için post-hoc tekniklerden Scheffe veya Tamhane çoklu karşılaştırma testi gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın beşinci alt problemini sınamak üzere ölçekler toplam ve alt boyutları arasındaki ilişkiler, pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile sınanmıştır. Son olarak altıncı alt problem için araştırmanın yordama amacını sınamak üzere çoklu regresyon analizi işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada bütün sonuçlar çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az 0.05 olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık düzeyleri ilgili tablolarda kesin değerleriyle yer almıştır. Araştırmanın tüm istatistik analizleri SPSS 14.0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde örneklem grubundan toplanan veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1 Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular

Araştırmadaki demografik değişkenler; cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, okuldaki görev süresi ve branştır. Bu bilgiler bilgi toplama araçlarının başında kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Bu toplanan bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımları bulunmuş ve tablolastırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %52'sinin kadın, %47'sinin erkek öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Medeni durum değişkenine göre çalışma grubunun çoğunluğunu %64.8 ile evli öğretmenler %35.2 ile bekâr öğretmenler oluşturmuştur.

Çalışma grubunda mesleki kıdem açısından ilk sırada 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler %25.7 ile yer almaktadır. Bunu %23.4 ile kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler, %17.9 ile kıdemi 21 yıl ve üstü, %16.8 ile kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenler izlemiştir. Son sırada ise %16.2 ile 16-20 yıllık kıdeme sahip öğretmenler bulunmaktadır. Çalışma grubunun mesleki kıdemlerine bakıldığında genç bir öğretmen kadrosu ile çalışıldığı görülmektedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre lisans mezunu öğretmen oranının %75.6, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin ise %24.4 olduğu görülmektedir. Görev yapılan okul türü değişkeni açısından çalışma grubunun %49'u lisede görev yapan öğretmenlerdir. Bunu %28.7 ile ortaokulda görev yapan öğretmenler izlemiştir. Son sırada ise %22.3 ile ilkokul öğretmenleri yer almıştır.

Tablo 4: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler		N	%	
Cinsiyet	Kadın	438	%52.6	
	Erkek	395	%47.4	
Medeni Durum	Bekâr	293	%35.2	
	Evli	540	%64.8	
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	214	%25.7	
	6-10 yıl	195	%23.4	
	11-15 yıl	140	%16.8	
	16 -20 yıl	135	%16.2	
	21 yıl ve üstü	149	%17.9	
Öğretim Durumu	Lisans	630	%75.6	
	Lisansüstü	203	%24.4	
Görev Yapılan Okul Türü	İlkokul	186	%22.3	
	Ortaokul	239	%28.7	
	Lise	408	%49	
Okuldaki Görev Süresi	5 yıl ve altı	612	%73.5	
	6 yıl ve üstü	221	%26.5	
Branş	Türkçe-Edebiyat	86	%10.3	
	Matematik	71	%8.5	
	Fen Bilimleri	75	%9	
	Sosyal Bilimler	91	%10.9	
	Yabancı Diller	103	%12.4	
	Beden-Müzik-Resim	76	%9.1	
	Sınıf Öğretmeni	151	%18.1	
	Meslek Dersleri	105	%12.6	
	Din Bilgisi	23	%2.8	
	Psikoloji-Felsefe-PDR	37	%4.4	
	Okul Öncesi	15	%1.8	
	TOPLAM		833	100

Çalışma grubuna okuldaki görev süresi değişkenine göre bakıldığında, okuldaki görev süresi 5 yıl ve altında olan öğretmenlerin %73.6, 6 yıl ve üstü kıdemli öğretmenlerin ise %26.5 oranında olduğu görülmüştür. Bu durum çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görevlerinin ilk yıllarında olduğu ya da öğretmenlerin tayin isteyerek okul değişikliklerinde bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Branş değişkeni açısından yüzdelik dağılımlarına bakıldığında ilk sırayı %18.1 ile sınıf öğretmenlerinin aldığı görülmektedir. Bunu %12.6 ile meslek dersleri öğretmenleri, %12.4 ile yabancı diller öğretmenleri izlemiştir. Bu çalışmada sosyal bilimler öğretmenleri %10.9 ve Türkçe-Edebiyat öğretmenleri %10.3 ile temsil edilmişlerdir. Diğer branş öğretmenlerinin yüzdeleri 10'un altında kalmıştır.

4.2 Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın sürekli bağımsız değişkeni; öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyini algılama özelliğidir. Bu değişkeni ölçmek amacıyla “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” kullanılmıştır. Çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, yönetimin demokratiklik düzeyine yönelik algılarının alt boyut düzeylerini belirlemek üzere her bir alt boyut toplam puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri bulunmuştur.

Yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin tanımlayıcı istatistiksel değerler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Değerler

Ölçek	N	\bar{X}	ss
Katılım	833	3,43	,89
Özgürlük	833	3,68	,77
Özerklik	833	4,01	,72
Ölçek Toplam	833	3,57	,73

Tablo 5'e göre ölçeğin bütününe ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının ortalaması $\bar{X}= 3,57$ ile "çoğu zaman" aralığında bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarına bakıldığı zaman; katılım alt boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinin puan ortalaması $\bar{X}= 3,43$ "çoğu zaman", özgürlük boyutunda $\bar{X}= 3,68$ "çoğu zaman" ve özerklik boyutunda ise $\bar{X}= 4,01$ "çoğu zaman" aralığında olduğu belirlenmiştir. Tablo 5 göre öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyinin alt boyutlarına ilişkin en yüksek değeri özerklik ($\bar{X}=4,01$) boyutunda, ardından özgürlük ($\bar{X}=3,68$) boyutunda ve en son olarak katılım ($\bar{X}= 3,43$) boyutunda verdikleri görülmektedir. Bu bulgu genel anlamda öğretmenlerin, yöneticilerini "çoğu zaman" demokratik bulduklarını göstermektedir.

Yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin katılım alt boyutu maddelerinin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Katılım Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular

Madde	N	\bar{X}	ss
Yönetim, okul kurallarını ilgililerin (öğretmen, diğer personel ve öğrenciler) görüşlerini alarak oluşturur.	833	3,55	1,09
Öğretmenlerin ders yükü, yönetici ve öğretmenle birlikte kararlaştırılır.	833	3,61	1,16
Haftalık ders dağılımları yönetici ve öğretmenlerle birlikte kararlaştırılır.	833	3,55	1,17
Hizmet-içi eğitim etkinliklerine kimlerin katılacağını zümre öğretmenleri ve okul yöneticileri birlikte kararlaştırır.	833	2,95	1,31
Okul kütüphanesine alınacak kitaplar, öğrencilerin görüşleri de alınarak zümre öğretmenleri ve yöneticiler tarafından kararlaştırılır.	833	3,27	1,24
Öğrencilerin sınıflara dağılımını yönetici ve öğretmenler birlikte kararlaştırır.	833	3,06	1,31
Okulda yürütülecek eğitsel kol etkinlikleri, öğrenci görüşleri de alınarak yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlanır.	833	3,45	1,14
Ders araç-gereçlerinin kullanımı, öğretmenlerin görüşleri de alınarak yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlanır.	833	3,69	1,05
Okulun parasal kaynaklarının planlanmasında öğretmen, öğrenci, diğer personel ve velilerin kendileriyle ilgili konularda görüşleri dikkate alınır.	833	2,99	1,33

Öğretimle ilgili konulardaki değişiklikler, zümre öğretmenlerinin önerileri doğrultusunda yöneticilerle birlikte planlanır.	833	3,47	1,12
Okulun çalışma takvimi, yönetici ve öğretmenlerin katılımı ile planlanır.	833	3,22	1,30
Şubelerin öğretmenlere dağılımı, öğretmenler kurulunda yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlanır.	833	3,41	1,30
Okulda öğretmenlerin de içinde yer alacağı çalışma gruplarının belirlenmesinde yönetim, öğretmenlerin görüşlerini dikkate alır.	833	3,63	1,12
Okulda öğretmen ve yönetici arasında karşılıklı anlayışa dayalı iletişim vardır.	833	3,79	1,08
Okulda işlerin hızlandırılması için yönetim, iletişimi kolaylaştıracak önlemler alır.	833	3,77	1,07
Öğretmenler kurulunda herkesin görüş ve önerilerini sunmasına özen gösterilir.	833	4,36	1,01
Okul yönetimi, öğretmen, diğer personel, öğrenci ve velinin gereksinim duyduğu bilgileri sağlar.	833	3,90	,96
Yönetim, mesleki yenileşmeleri paylaşımları için öğretmenleri iş birliğine yönlendirir.	833	3,68	1,06
Okul yönetimi öğretmenleri, ilgilerini çekebilecek değişik eğitsel etkinlikler için yönlendirir.	833	3,40	1,13
Yönetim başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesinde öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini dikkate alır.	833	3,06	1,30
Öğretmen ve diğer personel, çalışmalarını dikkate alınarak ödüllendirilir.	833	3,07	1,34
Öğretmen ve diğer personelin performans değerlendirme ölçütleri yönetici tarafından kendilerine açıklanır.	833	3,21	1,32
Öğretmenin performans değerlendirmesinde, kendilerinin ve öğrencilerinin görüşleri yönetim tarafından dikkate alınır.	833	3,28	1,23
Öğretmen ve diğer personelin değerlendirme sonuçları, yönetim tarafından kendilerine açıklanır.	833	3,29	1,31

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin $\bar{X}= 4,36$ en yüksek madde ortalaması ile “Öğretmenler kurulunda herkesin görüş ve önerilerini sunmasına özen gösterme” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum eylemin “Her Zaman” [4.22-5.00] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek ikinci madde ortalaması $\bar{X}= 3,90$ ile “Okul yönetimi, öğretmen, diğer personel, öğrenci ve velinin gereksinim

duyduğu bilgileri sağlar” maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum eylemin “Çoğu zaman” [3.43-4.21] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek üçüncü madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}=3,79$ puan ile “Çoğu zaman” [3.43-4.21] aralığında “Okulda öğretmen ve yönetici arasında karşılıklı anlayışa dayalı iletişim vardır” maddesinde görülmüştür. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 2,95$ puan ile “Bazen” [2.62-3.42] aralığında, “Hizmet içi eğitim etkinliklerine kimlerin katılacağını zümre öğretmenleri ve okul yöneticileri birlikte kararlaştırır.” maddesinde gerçekleşmiştir. En düşük ikinci madde ortalaması $\bar{X}=2,99$ ile “Okulun parasal kaynaklarının planlanmasında öğretmen, öğrenci, diğer personel ve velilerin kendileriyle ilgili konularda görüşleri dikkate alınır” maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum eylemin “Bazen” [2.62-3.42] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Üçüncü en düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}=3,06$ puan ile “Bazen” [2.62-3.42] aralığında “Öğrencilerin sınıflara dağılımını yönetici ve öğretmenler birlikte kararlaştırır” maddesinde gerçekleşmiştir.

Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik katılım alt ölçeğinin yüksek ve düşük puan alan maddeler dışında kalan maddeleri dikkate alındığında ölçek madde puanları $\bar{X}= 3,90$ ve $\bar{X}= 3,06$ arası dağılım göstermesinden dolayı “Çoğu Zaman” ve “Bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir.

Yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin özgürlük alt boyutu maddelerinin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmenlerin $\bar{X}= 4,30$ en yüksek madde ortalaması “Öğretmen ve diğer personel, mesleğinin gerektirdiği özene uygun olarak ne giyeceğine kendi karar verir.” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “Her Zaman” [4.22-5.00] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek ikinci madde ortalaması $\bar{X}= 4,06$ ile “Öğretmen ve diğer personel, mesleğin gerektirdiği özene uygun olarak ne giyeceğine kendi karar verir” maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum eylemin “Çoğu zaman” [3.43-4.21] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek üçüncü madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 3,91$ puan ile “Çoğu zaman” [3.43-4.21] aralığında “Öğretmen eğitim ve öğretimle ilgili sorunları yönetime iletir” maddesinde görülmüştür.

Tablo 7: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Özgürlük Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular

Madde	N	\bar{X}	ss
Öğretmen, okutacağı ders kitaplarını, isteği doğrultusunda önerilenler arasından kendisi seçer.	833	2,64	1,54
Öğretmen ve diğer personel, mesleğin gerektirdiği özene uygun olarak ne giyeceğine kendi karar verir.	833	4,30	,89
Öğretmen, istediğinde meslek amaçlı örgütlenmelerde görev alır.	833	3,82	1,00
Öğretmen, okulda oluşturulan komisyonlarda isteği doğrultusunda görev alır.	833	3,43	1,16
Öğretmen ve diğer personel, istediğinde kendini kişisel yönden geliştirme programlarına (yüksek lisans, doktora) katılır.	833	4,06	,98
Öğretmen, diğer personel, veli ve öğrenciler görüş ve eleştirilerini, yönetime çekinmeden iletir.	833	3,78	1,08
Öğretmen ders saatlerine ilişkin isteklerini yönetime rahatlıkla iletir.	833	3,81	1,09
Öğretmen eğitim ve öğretimle ilgili sorunları yönetime iletir.	833	3,91	1,05
Öğretmen ve diğer personel, işi ile ilgili kararları, kişisel ya da takımla karar alma konusunda özendirilir.	833	3,60	1,12
Öğretmen ya da diğer personel değer yargılarına uymayan yönetim isteklerine direnir.	833	3,41	1,09
Okulda çalışanlar, mesleki gelişime yönelik eğitim isteklerini yönetime rahatlıkla iletir.	833	3,74	1,08

En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 2,64$ puan ile “Bazen” [2.60-3.39] aralığında, “Öğretmen, okutacağı ders kitaplarını, isteği doğrultusunda önerilenler arasından kendisi seçer” maddesinde gerçekleşmiştir. En düşük ikinci madde ortalaması $\bar{X}=3,41$ ile “Öğretmen ya da diğer personel değer yargılarına uymayan yönetim isteklerine direnir.” maddesinde görülmüştür. Bu durum eylemin “Bazen” [2.62-3.42] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Üçüncü en düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}=3,43$ puan ile “Çoğu zaman” aralığında “Öğretmen, okulda oluşturulan komisyonlarda isteği doğrultusunda görev alır” maddesinde görülmüştür. Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik özgürlük alt boyutunun yüksek ve düşük puan alan maddeler dışında kalan maddeleri dikkate alındığında ölçek madde puanları $\bar{X}= 4,06$ ve $\bar{X}= 3,41$ arası dağılım göstermesinden dolayı

“Çoğu Zaman” ve “Bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir. Bu bulgu sonucunda özgürlük alt boyutunda en yüksek madde ortalamasında öğretmenlerin kıyafet tercihinde kendi kararlarını verdikleri ve yönetim tarafından bir müdahale ile karşılaşmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Ders kitaplarını seçme maddesinin en düşük yanıt verilen madde olması ise kitapların bakanlık tarafından gönderiliyor olmasından kaynaklanabilir.

Yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin özerklik alt boyutu maddelerinin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Özerklik Alt Boyutu Maddelerine İlişkin Bulgular

Madde	N	\bar{X}	ss
Okulda, yönetim tarafından öğretmenlerin yer aldığı çalışma grubuna gereken karar yetkileri verilir.	833	3,70	1,00
Öğretmen, rehberi olduğu eğitsel kolun işleyiş ilke ve kurallarını öğrencilerle birlikte kararlaştırır.	833	3,81	1,00
Öğretmen, okul ve sınıf yaşantısına yönetik kısa ve orta dönemli planlamaları yapar.	833	3,94	,87
Öğretmen, sınıfa ait parasal harcamaları öğrencilerle birlikte planlar.	833	3,12	1,39
Öğretmen, ders saatlerinin dışında kalan zamanlarda öğrencileriyle eğitsel amaçlı etkinlikleri planlar.	833	3,55	1,05
Öğretmen, gerektiğinde ders dışı kalan zamanlarda okulun uygun olan birimlerini (Laboratuvar- işlik vb.) kullanır.	833	3,81	1,06
Öğretmen, sınıfında öğretim amaçlı düzenlemeleri yapar.	833	4,10	,87
Öğretmen, sınıfı ile ilgili sorunları yönetime taşımadan çözer.	833	3,64	,90
Okuldaki öğrenci kulüpleri öğretmen ve öğrencilerin iş birliği ile yürütülür.	833	3,90	,96
Öğretmen, öğrenci-veli görüşlerine göre kendini değerlendirerek geliştirir.	833	3,70	,97
Öğretmen, mesleki açıdan kendine ilişkin değerlendirmesini (öz değerlendirme) başkalarına yansıtır.	833	3,33	1,08
Öğretmen, ulaşmak istediği mesleki hedefini dile getirir.	833	3,68	1,03
Öğretmen, meslek ahlakına uygun davranışları kendiliğinden sergiler.	833	4,14	,89

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin $\bar{X}= 4,14$ en yüksek madde ortalaması “Öğretmen, meslek ahlakına uygun davranışları kendiliğinden sergiler.” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “Çoğu Zaman” [3.43-4.21] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek ikinci madde ortalaması $\bar{X}=4,10$ ile “Öğretmen, sınıfında öğretim amaçlı düzenlemeleri yapar” maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum eylemin “Çoğu zaman” [3.43-4.21] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En yüksek üçüncü madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}=3,94$ puan ile “Çoğu zaman” aralığında “Öğretmen, okul ve sınıf yaşantısına yönetik kısa ve orta dönemli planlamaları yapar” maddesinde gerçekleşmiştir. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 3,12$ puan ile “Bazen” [2.60-3.39] aralığında, “Öğretmen, sınıfa ait parasal harcamaları öğrencilerle birlikte planlar.” maddesinde gerçekleşmiştir. İkinci en düşük madde ortalaması $\bar{X}=3,33$ ile “Öğretmen, mesleki açıdan kendine ilişkin değerlendirmesini (öz değerlendirme) başkalarına yansıtır” maddesinde görülmüştür. Bu durum eylemin “Bazen” gerçekleştiğini göstermektedir. Üçüncü en düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}=3,55$ puan ile “Çoğu zaman” aralığında “Öğretmen, ders saatlerinin dışında kalan zamanlarda öğrencileriyle eğitsel amaçlı etkinlikleri planlar” maddesinde gerçekleşmiştir. Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik özerklik alt ölçeğinin yüksek ve düşük puan alan maddeler dışında kalan maddeleri dikkate alındığında ölçek madde puanları $\bar{X}= 4,10$ ve $\bar{X}= 3,33$ arası dağılım göstermesinden dolayı “Çoğu Zaman” ve “Bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir.

4.3 Araştırmanın Alt Değişkenlerine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) Alt Boyut Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Bulgular bölümünün bu aşamasında ölçek ile toplanan bağımsız değişkenlere göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” alt boyutları puan ortalamaları arasındaki farklılıkları belirlemek üzere gerçekleştirilen test sonuçlarına yer verilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup “t-testi” yapılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin t-testi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Cinsiyet Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Kadın	438	3,46	22,01	1,00	831	,31
	Erkek	395	3,40	20,79			
Özgürlük	Kadın	438	3,74	8,61	2,20	831	,028*
	Erkek	395	3,62	8,33			
Özerklik	Kadın	438	3,81	8,36	4,03	831	,000***
	Erkek	395	3,63	8,98			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Cinsiyet değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” alt boyut toplamlarından olan “özgürlük” ($t_{(831)}= 2.20$, $p<.05$) ve “özerklik” ($t_{(831)}= 4.03$, $p<.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir. Kadın öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe ait algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyi, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Bu farklılığın nedeni, kadın öğretmenlerin yöneticilerinin görüşlerine daha iyimser yaklaşımlarından kaynaklanabilir. Katılım alt boyutunda ise cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Medeni durum değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Medeni durum değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Medeni Durum Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Alt Boyut	Medeni durum	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Bekâr	293	3,43	21,94	-,03	831	,97
	Evli	540	3,43	21,19			
Özgürlük	Bekâr	293	3,66	8,92	-,63	831	,52
	Evli	540	3,69	8,26			
Özerklik	Bekâr	293	3,69	8,67	-1,04	831	,29
	Evli	540	3,74	8,77			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Medeni durum değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut toplamalarının hiçbirinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Evli veya bekâr olan öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyine yönelik algıları benzer düzeyde bulunmuştur. Bu sonuca göre, evli ya da bekâr olma halinin kişinin medeni durumunun bir belirleyicisi olduğu, ancak öğretmenlerin demokratik tutumlarını şekillendirmede bir etken olmadığı söylenebilir.

Mesleki kıdem değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 11’ de gösterilmiştir.

Tablo 11: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Kıdem	N	\bar{X}	ss	sd	F	p
Katılım	1-5 yıl	214	3,47	22,44	4-82	1,33	,25
	6-10 yıl	195	3,41	21,44			
	11-15 yıl	140	3,29	21,32			
	16-20 yıl	135	3,47	19,15			
	21 yıl ve üstü	149	3,51	21,94			
	Toplam	833	3,43	21,44			
Özgürlük	1-5 yıl	214	3,67	9,42	4-82	2,10	,079
	6-10 yıl	195	3,64	7,69			
	11-15 yıl	140	3,60	8,53			

	16-20 yıl	135	3,67	8,24		
	21 yıl ve üstü	149	3,84	8,17		
	Toplam	833	3,68	8,50		
Özerklik	1-5 yıl	214	3,72	9,66	4-82	,66 ,61
	6-10 yıl	195	3,73	8,45		
	11-15 yıl	140	3,65	8,43		
	16-20 yıl	135	3,76	7,52		
	21 yıl ve üstü	149	3,76	9,06		
	Toplam	833	3,72	8,74		

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Mesleki kıdem değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) Ölçeği” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir. Mesleki kıdemleri farklı öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyine yönelik algıları benzer düzeydedir. Bu bulguya göre, öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin tecrübe kazanma, deneyim sahibi olma, alanda uzmanlaşma gibi konularda farklılık yaratabileceği ancak yöneticilerini demokratik bulmalarına yönelik algılarına etki etmediği söylenebilir.

Öğrenim durumu değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Öğrenim durumu değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyi alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde, öğrenim durumu değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” “özerklik” ($t_{(831)} = 3.39, p < .001$) alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir.

Tablo 12: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyutlarına İlişkin Bağımsız t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Lisans	630	3,45	21,41	,97	831	,33
	Lisansüstü	203	3,38	21,55			
Özgürlük	Lisans	630	3,68	8,55	,25	831	,80
	Lisansüstü	203	3,67	8,34			
Özerklik	Lisans	630	3,77	8,57	3,39	831	,001***
	Lisansüstü	203	3,59	9,02			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Bu bulgu sonucuna göre, lisansüstü öğrenim seviyesinde olan öğretmenlerin yönetimi daha az demokratik bulma nedenleri, demokratik yönetim şekliyle ilgili daha fazla bilgi sahibi olmaları ve bu doğrultuda da daha farklı beklentiler içerisinde olmalarından kaynaklanabilir.

Öğrenim durumu değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” “katılım” ve “özgürlük” alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir.

Okul türü değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13 incelendiğinde görev yapılan okul türü değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) sadece “özerklik” alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir (p<.01). Farklı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik düzeyine karşı algıları birbirinden farklılaşmıştır.

Görev yaptıkları okul türleri farklı öğretmenlerin yönetimin “katılım” ve “özgürlük” yönelik demokratikliklerini algılama özellikleri birbiriyle benzerlik göstermektedir.

Tablo 13: Okul Türü Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Okul Türü	N	\bar{X}	ss	sd	F	p	Fark
Katılım	İlkokul (1)	186	3,48	20,99	2-830	2,26	,10	
	Ortaokul (2)	239	3,51	21,93				
	Lise (3)	408	3,36	21,29				
	Toplam	833	10,35	21,44				
Özgürlük	İlkokul (1)	186	3,68	8,78	2-830	2,75	,06	
	Ortaokul (2)	239	3,77	8,48				
	Lise (3)	408	3,63	8,35				
	Toplam	833	11,08	8,50				
Özerklik	İlkokul (1)	186	3,74	8,61	2-830	6,28	,002**	2-3
	Ortaokul (2)	239	3,84	8,52				
	Lise (3)	408	3,65	8,81				
	Toplam	833	11,23	8,74				

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” “özerklik” alt boyut puanlarının varyans farklılıkları için yapılan Levene’s testinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Hesaplanan puan varyansları homojendir.

ANOVA’da elde edilen bu anlamlı farklılıklar üzerine ikili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek üzere; varyansların homojen olması nedeniyle post-hoc tekniklerden Scheffe testi kullanılmıştır.

Okul türü değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin Scheffe testi sonucunda ortaokulda görev yapan öğretmenlerin “özerklik” boyutunda yönetimi demokratik bulma düzeyleri, lise öğretmenlerinden anlamlı derecede daha yüksektir (p<.01). Bu bulgunun sonucuna göre ortaokulda görev yapan öğretmenler lisede görev yapan öğretmenlere göre yönetimi daha demokratik bulmaktadırlar. Ortaokulda öğrencilerin yaş gruplarının küçük olması, öğretmen ve yöneticilerin daha korumacı bir tutum sergilemesi, buna bağlı olarak öğretmenler ve yönetim arasında iletişimin ve paylaşımın artması, daha etkileşimli bir okul ortamı oluşmasını

sağlayabilir. Bu durum ortaokulda görev yapan öğretmenlerin yöneticilerini daha demokratik bulmalarına neden olan etkenlerden biri olarak yorumlanabilir. Diğer ikili karşılaştırmalar için yapılan Scheffe testinde anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin algıladığı yönetimin demokratik özellikleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyi alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14: Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Alt Boyut	Kurum kıdem	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Katılım	5 yıl ve altı	612	3,41	22,04	-,97	831	,32
	6 yıl ve üstü	221	3,48	19,69			
Özgürlük	5 yıl ve altı	612	3,64	8,65	-2,39	831	,01*
	6 yıl ve üstü	221	3,79	7,97			
Özerklik	5 yıl ve altı	612	3,69	8,96	-2,17	831	,03*
	6 yıl ve üstü	221	3,81	8,01			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)”, “özgürlük” ($t_{(831)} = -2,39$, $p < .05$) ve “özerklik” ($t_{(831)} = -2,39$, $p < .05$) alt boyut toplamlarında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin algıladığı özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik özelliği görev yapılan okuldaki çalışma süresi 5 yıl ve altında olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Bu durum, görev yaptığı okulda 6 yıl ve üstünde çalışma süresine sahip olan öğretmenlerin okulun sistemini tanıyor olmaları, deneyimlerinin artmış olmasından

kaynaklı olarak yorumlanabilir. Okuldaki görev süresi 5 yıl ve altında olan öğretmenlerinse, mesleğe başlamadan önceki beklentileri ile okulda karşılaştıkları mevcut durumların uyuşmaması bu durumun nedeni olabilir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” “Katılım” alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Görev yapılan okuldaki çalışma süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin algıladığı katılıma yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, görev yapılan okuldaki çalışma süresi 5 yıl ve altı olanlar ile benzer düzeydedir.

Branş değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 15’ gösterilmiştir.

Tablo 15: Branş Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Branş	N	\bar{X}	ss	sd	f	P
Katılım	Türkçe-Edebiyat	86	3,26	23,30	10-82	1,81	,055
	Matematik	71	3,37	18,48			
	Fen Bilimleri	75	3,46	22,57			
	Sosyal Bilimler	91	3,42	22,28			
	Yabancı Diller	103	3,27	19,70			
	Beden-Müzik-Resim	76	3,67	20,82			
	Sınıf öğretmeni	151	3,48	22,38			
	Meslek Dersleri	105	3,49	20,42			
	Din Bilgisi	23	3,45	17,64			
	Psikoloji-Felsefe-PDR	37	3,29	21,82			
	Okul Öncesi	15	3,91	22,79			
Toplam	833	3,46	21,44				
Özgürlük	Türkçe-Edebiyat	86	3,58	8,76	10-82	2,038	,027*
	Matematik	71	3,69	7,39			
	Fen Bilimleri	75	3,69	8,52			
	Sosyal Bilimler	91	3,70	9,26			
	Yabancı Diller	103	3,45	8,40			
	Beden-Müzik-Resim	76	3,69	7,74			
	Sınıf Öğretmeni	151	3,70	9,27			
	Meslek Dersleri	105	3,82	7,61			
	Din Bilgisi	23	3,83	9,06			
	Psikoloji-Felsefe-PDR	37	3,72	7,32			

	Okul Öncesi	15	4,14	7,95			
	Toplam	833	3,72	8,50			
Özerklik	Türkçe-Edebiyat	86	3,64	8,94	10-82	1,96	,035*
	Matematik	71	3,68	7,20			
	Fen Bilimleri	75	3,64	10,03			
	Sosyal Bilimler	91	3,65	8,64			
	Yabancı Diller	103	3,74	8,03			
	Beden-Müzik-Resim	76	3,98	8,08			
	Sınıf Öğretmeni	151	3,76	9,36			
	Meslek Dersleri	105	3,70	8,09			
	Din Bilgisi	23	3,84	10,09			
	Psikoloji-Felsefe-PDR	37	3,57	9,50			
	Okul Öncesi	15	3,94	6,24			
	Toplam	833	3,74	8,74			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Branş değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde “özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir ($p<.05$). Farklı branşlardaki öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratik bulma düzeyleri birbirinden farklılaşmıştır.

ANOVA’da “özgürlük” ve “özerklik” alt boyut puan ortalamaları arasında kümülatif bir farklılık çıkmasına rağmen, post-hoc tekniklerden kullanılan Scheffe testinin alfa tipi hataya çok duyarlı olması nedeniyle hiçbir ikili grup karşılaştırmasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Farklı branşlardaki öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik düzeylerine yönelik algılarının farklılaşmamış olması, öğretmenlerin demokratiklik anlayışlarının ve okul içerisindeki beklentilerinin benzer boyutlarda olmasından kaynaklanabilir.

4.4 Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bu araştırmanın sürekli bağımlı değişkeni çeşitli öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin kendilerine yönelik psikolojik iyi oluş algıdır. Bu değişkeni ölçmek amacıyla “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş düzeylerini belirlemek üzere ölçek toplamının aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri bulunmuştur.

Psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanlarının tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanlarının Tanımlayıcı İstatistik Değerleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss
Toplam	833	5,67	1,07

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği sekiz tane 7’li likert tipi değerlendirmeye sahip maddeden oluşmuştur. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 7, minimum puan ise 1’dir. Yapılan bu çalışmada psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puan ortalaması $\bar{X}= 5,67$ ile “katılıyorum” olarak bulunmuştur. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ortalamanın üstündedir.

Psikolojik iyi oluş ölçeği maddelerinin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Maddelerine İlişkin Bulgular

Madde	N	\bar{X}	Ss
Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.	833	5,66	1,43
Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.	833	5,69	1,32
Günlük aktivitelerime bağlı ve ilgiliyim.	833	5,57	1,30
Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.	833	5,84	1,26
Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.	833	5,82	1,21
Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.	833	5,77	1,28
Geleceğim hakkında iyimserim.	833	5,27	1,59
İnsanlar bana saygı duyar.	833	5,78	1,24

Tablo 17 incelendiğinde, en yüksek madde ortalamasının $\bar{X}= 5,84$ ile “Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “katılıyorum” [5.290-6.147] aralığında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. İkinci en yüksek madde ortalaması $\bar{X}=5,82$ ile “Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim”

maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum maddede yer alan eylemin “katılıyorum” [5.290-6.147] aralığında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 5,27$ puan ile “biraz katılıyorum” [4.504 – 5.289] aralığında, “Geleceğim hakkında iyimserim.” maddesinde gerçekleşmiştir. Bu durum maddede yer alan eylemin “biraz katılıyorum” [4.504-5.289] aralığında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Maddelere verilen cevapların puan aralıkları çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin genel olarak “katılıyorum” düzeyinde olduğunu göstermektedir.

4.5 Araştırmanın Alt Değişkenlerine Göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” Toplam Puan Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Bulgular bölümünün bu aşamasında ölçek ile toplanan bağımsız değişkenlere göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasındaki farklılıkları belirlemek üzere gerçekleştirilen testlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin psikolojik iyi oluş özellikleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farklar Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: Cinsiyet Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Kadın	438	5,78	7,57	2,90	831	,004**
	Erkek	395	5,56	9,55			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Cinsiyet değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir ($t(831)=2,90$, $p<.01$). Kadın öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenliğin toplumda çoğunlukla kadın mesleği olarak algılanması, öğretmenlik mesleğini daha da

sahiplenerek yapmaları psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıkmasına sebep olabileceği söylenebilir.

Medeni durum değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Medeni durum değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farklar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: Medeni Durum Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Medeni durum	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Bekâr	293	5,61	7,91	1,14	831	,25
	Evli	540	5,70	8,95			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Medeni durum değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında yapılan bağımsız grup t-testinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($t(831)=1,14$, $p>.05$). Bekâr öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği ile evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları benzer düzeydedir. Bu bulguya göre, öğretmenlerin psikolojik iyi olma düzeylerinin medeni durum değişkenine göre farklılık göstermemesinin nedeni öğretmenlerin maddi manevi imkânlarla benzer şekilde sahip olmalarından ya da medeni durum değişkeninin psikolojik iyi oluş düzeylerine yönelik anlamlı bir yordayıcı olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Mesleki kıdem değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği ANOVA sonuçları Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20’ye göre mesleki kıdem değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir ($F_{(4-828)}=1.010$, $p>.05$). Kıdemleri farklı öğretmenlerin kendi psikolojik iyi oluş özelliklerini algılamaları birbirine benzer düzeydedir. Bu durum kıdem değişkeninin öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde etkili faktörlerden olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Ancak Kıdem yılları arasında aritmetik ortalamaların yüksekliği açısından baktığımızda 21 yıl ve üstünde kıdeme sahip öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir

Tablo 20: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kıdem	N	\bar{X}	ss	sd	f	p
Toplam	1-5 yıl	214	5,59	7,71	4-828	1,010	,401
	6-10 yıl	195	5,67	9,08			
	11-15 yıl	140	5,66	8,85			
	16-20 yıl	135	5,66	8,96			
	21 yıl ve üstü	149	5,82	8,61			
	Toplam	833	5,68	8,60			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Öğrenim durumu değişkenine göre, çalışma grubunun psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını sınamak için iki grubun toplam puan ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Öğrenim durumu değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Lisans	630	5,70	8,21	1,41	831	,158
	Lisansüstü	203	5,58	9,71			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Öğrenim durumu değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir ($t(831)=1.41$, $p>.05$). Lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerle benzer düzeydedir. Bu durum lisans veya lisansüstü eğitim mezunu olan öğretmenlerin hedeflenen amaçlarına ulaşmış olmalarına bağlı olarak kendi psikolojik iyi olma hallerini belirlediği, karşılaştırıldığında iyi oluş halinde bir farklılık yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Görev yapılan okul türü değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği ANOVA sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22: Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Okul türü	N	\bar{X}	ss	sd	F	P
Toplam	İlkokul	186	5,73	8,33	2-830	,44	,64
	Ortaokul	239	5,68	8,79			
	Lise	408	5,64	8,63			
	Toplam	833	5,68	8,60			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okul türü değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir (F(2-830)=.44, p>.05). Farklı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri birbirinden farklılaşmamıştır. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri birbirine benzerdir. Görev yapılan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi olma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamasının nedeni, okullara ait kuralların ve uygulamaların merkezden belirleniyor olması, eğitim kurumlarının mimari özelliklerinin benzerliği, benzer kazanç durumları gibi etkenlerden kaynaklanabilir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özellikleri arasında anlamlı farklılığı sınamak için iki grubun ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere ilişkisiz grup t-testi yapılmıştır.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23: Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kurum kıdem	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	5 yıl ve altı	612	5,62	8,42	-2,40	831	,017*
	6 yıl ve üstü	221	5,82	9,00			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir ($t(831) = -2,40, p < .05$).

Görev yapılan okuldaki görev süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği, okuldaki görev süresi 5 yıl ve altı olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Okuldaki görev süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin psikolojik iyi olma düzeylerinin yüksek olması, öğretmenlerin görev yaptıkları okulda uzun yıllar kalmış olmalarına bağlı olarak, sahiplenme, kendini ait hissetme gibi faktörlerden etkilenmesinden kaynaklanabilir.

Branş değişkenine göre psikolojik iyi oluş ölçeği ANOVA sonuçları Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24: Branş Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Branş	N	\bar{X}	ss	sd	f	p	Fark
	Türkçe-Edebiyat (1)	86	5,48	8,73	10-822	3,76	,000	
	Matematik (2)	71	5,48	9,19				
	Fen Bilimleri (3)	75	5,29	10,74				3-6
	Sosyal Bilimler (4)	91	5,47	9,32				
	Yabancı Diller (5)	103	5,79	8,00				
	Beden-Müzik-Resim (6)	76	5,99	7,00				
	Sınıf Öğretmeni (7)	151	5,75	8,28				
	Meslek Dersleri (8)	105	5,94	7,36				3-8
	Din Bilgisi (9)	23	5,75	4,59				
	Psikoloji-Felsefe-PDR (10)	37	5,52	9,52				
	Okul Öncesi (11)	15	6,10	4,63				3-11
	Toplam	833	5,68	8,60				

* $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$

Branş değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” Toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir ($p < .001$). Farklı branşlardaki öğretmenlerin psikolojik

iyi oluş düzeylerinin birbirinden farklı olduğu görüşmüştür. Bu durumun nedeni, sınav sistemlerine bağlı olarak branşlara verilen ağırlıkların farklılaşması, haftalık ders saat süreleri arasındaki farklılıklar, okulda öğrencilerin sınavda çıkma durumuna göre önem sırasına koyduğu branşlarda olan öğretmenlere yaklaşımları gibi nedenler branş öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş halleri arasında farklılığa neden olabilir.

ANOVA’da elde edilen bu anlamlı farklılık üzerine ikili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek üzere; varyansların homojen olmaması nedeniyle post-hoc tekniklerden Tamhane testi kullanılmıştır.

Yapılan Tamhane testinde bazı ikili karşılaştırmalar için istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Beden Eğitimi-Müzik-Resim (6), Meslek Dersleri (8) ve Okul Öncesi (11) kurum öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri, fen bilgisi branşındaki öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir ($p<.05$). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bu bulgu, Beden Eğitimi-Müzik-Resim, Meslek ve Okul Öncesi gibi sosyal özellikleri ağır basan branşlarda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerle karşılıklı iletişimlerinde daha çok dönüt almaları, karşılıklı etkileşimin fazla olmasının getirdiği pozitif aktarımdan kaynaklı olarak psikolojik iyi oluş düzeylerinin, fen bilgisi branşındaki öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olmasının nedeni olarak yorumlanabilir.

4.6 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyleri ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki

Araştırmanın bağımsız sürekli değişkeni Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi; bağımlı sürekli değişkeni ise Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşlarıdır. Araştırmanın bu aşamasında Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile sınanmıştır.

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ölçeği alt boyutları ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25 incelendiğinde “Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Katılım” Alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.204$).

Tablo 25:Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanları Arasındaki İlişkiler
N:833 Psikolojik İyi Oluş Toplam

Okul Yönetiminin
Demokratiklik Düzeyi

Katılım	,204(***)
Özgürlük	,190(***)
Özerklik	,294(***)

“Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Özgürlük” Alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .190$).

“Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Özerklik” alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .294$).

4.7 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Çoklu Regresyon Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş(a)

Tahmin ediciler	R	R ²	R ² değişim
a	,297(a)	,088	,088

a Predictors: (Constant), özerklik toplam, katılım toplam, özgürlük toplam

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları değişkenleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler vermektedir. Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki çoklu korelasyon katsayısı $R = ,297$, $R^2 = 0,088$ ‘dir. Bütün alt boyutlar, öğretmen psikolojik iyi oluş toplam varyansının %8.8’ini karşılamaktadır. Bu sonuç, istatistiksel açıdan anlamlı olmasına rağmen oldukça düşük düzeydedir.

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki regresyon katsayılarının anlamlılığını tespit etmek amacıyla t-testi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş (b)

Değişken	Standart olmayan regresyon katsayısı		Standart regresyon katsayısı	t	p
	B	Std. hata			
	31,80	1,65		19,20	,00***
Katılım	,02	,02	,05	1,02	,30
Özgürlük	-,07	,06	-,07	-1,19	,23
Özerklik	,30	,04	,30	6,36	,00***

Bağımlı değişken: Psikolojik İyi Oluş

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde, sadece özerklik boyut puanlarının öğretmen psikolojik iyi oluş değişkeni üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları değişkenleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler vermektedir. Bu durum okul yönetiminin öğretmenlere karşı tavrının demokratik oldukça öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin artacağı şeklinde yorumlanabilir. Bu ilişki için çoklu doğrusal regresyon formülü:

Toplam Psikolojik İyi Oluş Puanı = 31,807 + (.301* Özerklik) + (.023 * Katılım) + (-.071* Özgürlük) dür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin sonuçlara, tartışmaya ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, okuldaki görev süresi ve branş değişkenleri açısından değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan sonuç ve tartışmalara yer verilmiştir. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki ile elde edilen bulgular sırasıyla tartışılmıştır. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak önerilere yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir;

5.1.1 Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Katılım, özgürlük ve özerklik alt boyutlarından oluşan Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği'nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, ölçek verileri “çoğu zaman” aralığında çıkmıştır. Yani öğretmenler yöneticilerini “çoğu zaman” demokratik algılamaktadırlar. Bu sonuca göre öğretmenlerin yöneticilerini demokratik algılamalarında birinci en yüksek ortalama “özgürlük” alt boyutuna aittir. Bunu “özerklik” alt boyutu ikinci sırada izlemiştir. En son sırada ise “katılım” alt boyutu bulunmaktadır.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği'nin alt boyutlarına dair bulgular analiz edildiğinde; katılım alt boyutu toplam puanlarının ortalaması $\bar{X} = 3,43$ 'tür. Bu sonuç ölçeğin değerlendirme sistemine göre “çoğu zaman” sınırları içinde olduğunu göstermektedir. Buna göre öğretmenler okul yönetimini çoğu zaman demokratik bulmaktadırlar. Bu sonuç Gül ve Saraç'ın (2018) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin çoğunluğunun yöneticilerini demokratik bulmadıkları sonucuna ulaşmış olmaları bakımından farklılık göstermektedir.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Katılım boyutu maddelerinde $\bar{X} = 4,36$ ile en yüksek madde ortalamasının “Öğretmenler kurulunda herkesin görüş ve

önerilerini sunmasına özen gösterme” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “her zaman” [4.20-5.00] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuç Zencirci’nin (2003) sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmada da öğretmenler, öğretmenleri kurulu toplantısında her zaman herkesin görüş ve önerilerine sunabildiklerini belirtmişlerdir. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 2,95$ puan ile “bazen” [2.60-3.39] aralığında, “Hizmet-içi eğitim etkinliklerine kimlerin katılacağını zümre öğretmenleri ve okul yöneticileri birlikte kararlaştırır” maddesinde gerçekleşmiştir. En düşük ortalamaya sahip olan madde Bayata’nın (2017) çalışma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik katılım alt ölçeğinin, yüksek ve düşük puan alan maddeleri dışında kalan maddeler dikkate alındığında, ölçek madde puanları $\bar{X}= 3,91$ ve $\bar{X}= 3,07$ ile “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında gerçekleştiği görülmektedir. Katılım boyutunda gelen yanıtlar “çoğu zaman” aralığında çıkmış olsa da en yüksek seviyede olmaması yönetimin öğretmenlerin verimliliğini arttırmak adına öğretmenlerin yönetime katılım göstermelerine tam olarak olanak sağlamadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuçlar Bayata’nın (2017) sınıf öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışmada da benzer şekilde katılım alt boyutunda öğretmenlerin yönetimi “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında demokratik bulduğu sonucuyla örtüşmektedir. Bakır’ın (2007) branş öğretmenleri ile yaptığı araştırmada ise öğretmenlerin yöneticilerini “her zaman” demokratik buldukları sonucu ile farklılık göstermektedir. Alakaş’ın (2016) yaptığı araştırmada ise öğretmenlerin yöneticilerini “bazen” demokratik buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Özgürlük alt boyutu incelendiğinde öğretmenlerin $\bar{X}= 4,30$ ile en yüksek madde ortalaması “Öğretmen ve diğer personel, mesleğinin gerektirdiği özene uygun olarak ne giyeceğine kendi karar verir.” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “her zaman” [4.20-5.00] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Buna göre öğretmenler kıyafet seçimlerinde her zaman, özgür bir şekilde karar vermektedirler. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 2,64$ puan ile “bazen” [2.60-3.39] aralığında, “Öğretmen, okutacağı ders kitaplarını, isteği doğrultusunda önerilenler arasından kendisi seçer” maddesinde gerçekleşmiştir. Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik özgürlük alt ölçeğinin yüksek ve düşük puan alan maddeleri

dışında kalan maddeleri dikkate alındığında ölçek madde puanlarının $\bar{X}= 4,06$ ve $\bar{X}= 3,41$ arası dağılım göstermesinden dolayı “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir. Bu sonuç öğretmenlerin yöneticilerini özgürlük boyutunda çoğu zaman demokratik gördüklerini göstermektedir. İlgili çalışma sonucunda özgürlük alt boyutunda en düşük madde ortalamasına sahip olan madde, Bayata'nın (2017) yapmış olduğu çalışmada da en düşük ortalamaya sahip olan madde olarak çıkmıştır. Bu çalışma sonuçları Alakaş (2016), Bayır'ın (2016) yapmış olduğu çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda da özgürlük alt boyutunda yönetimin demokratiklik düzeyi “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında çıkmış, öğretmenlerin yöneticilerini çoğu zaman ve bazen demokratik bulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Özerklik alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde; öğretmenlerin cevaplarına göre en yüksek madde ortalamasının $\bar{X}= 4,14$ ile “Öğretmen, meslek ahlakına uygun davranışları kendiliğinden sergiler” maddesinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum maddede yer alan eylemin “çoğu zaman” [3.40-4.19] gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. En düşük madde ortalaması öğretmenler için $\bar{X}= 3,12$ puan ile “bazen” [2.60-3.39] aralığında, “Öğretmen, sınıfa ait parasal harcamaları öğrencilerle birlikte planlar.” maddesinde gerçekleşmiştir. Yönetimin demokratiklik düzeyini belirlemeye yönelik özerklik alt ölçeğinin yüksek ve düşük puan alan maddeleri dışında kalan maddeler dikkate alındığında, ölçek madde puanları $\bar{X}= 4,10$ ve $\bar{X}= 3,33$ arası dağılım gösterdiğinden, eylemin “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir. Ulaşılan bu sonuç Özdemir (2012), Alakaş (2016) ve Bayata'nın (2017) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda da özerklik boyutunda öğretmenlerin yöneticilerini çoğu zaman demokratik buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyine yönelik algıları alt boyut toplamları içerisinde “katılım” boyutunda anlamlı bir fark göstermemektedir. “Özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında ise kadın öğretmenlerin yönetimi demokratik bulma düzeylerinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Mevcut çalışma sonuçları Zencirci'nin (2003) çalışmasında cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık bulması açısından benzerlik göstermektedir. Ancak alt boyutlarda farklılaşmaktadır. Zencirci'nin (2003) çalışmasında “özgürlük” ve

“özerklik” alt boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı farklılık bulunmazken, “katılım” boyutunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre yönetimi daha demokratik algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkeninde ulaşılan sonuçlar Başaran, Aksoy, Kıvanç’ın (2019) çalışmalarında ulaşılan sonuçlarla “özgürlük” ve “özerklik” alt boyutunda benzerlik gösterirken, “katılım” boyutunda erkek öğretmenlerin yönetimi daha demokratik algıladıkları sonucu ile farklılaşmaktadır. Mevcut çalışma sonuçları Bayata (2017) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile “katılım” ve “özgürlük” alt boyutlarında benzerlik gösterse de “özerklik” boyutuna farklılaşmaktadır. Özdayı (1998), Bakır (2007), Özdemir (2012), Argon ve Dilekçi (2014) ve Alakaş (2016) yapmış oldukları araştırma sonuçları mevcut çalışma sonuçlarının aksine alt boyutların hiçbirinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Medeni durum değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Bu sonuca göre, bekâr öğretmenlerin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyi ile evli öğretmenlerin algıları benzer düzeydedir. Ulaşılan sonuçlar, Karakülçe’nin (2018) yaptığı çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Mesleki kıdem değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir. Bu sonuca göre mesleki kıdemleri farklı öğretmenlerin yönetimi demokratik algılama özellikleri benzer düzeydedir. Ulaşılan bu sonuç Karadağ, Baloğlu ve Yalçınkayalar (2006), Alakaş (2016), Karakülçe (2018) ve Sarı, Yıldız ve Canoğlu’nun (2018) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. Mevcut çalışma sonuçlarının aksine Bayır (2006), Akyel (2015) ve Bayata’nın (2017) çalışmalarında mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmalarda ulaşılan sonuç öğretmenlerin mesleki kıdem süreleri düştükçe okul yönetimini demokratik bulma düzeylerinin arttığı şeklindedir. Polat ve Küçük (2012) ve Gülmek’in (2012) çalışmalarında ise farklılık öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça, okul yönetiminin demokratik bulma düzeylerinin artış gösterdiği şeklindedir. Ulaşılan bu sonuçlar mevcut çalışma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyinde, “katılım” ve “özgürlük” alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı “katılım” ve “özgürlük”e yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerle benzer düzeydedir. “Özerklik” alt boyutunda ise istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Bu sonuca göre lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı özerkliğe yönelik yönetimin demokratik düzeyi, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Gülmek (2012), Argon ve Dilekçi (2014), Başaran, Aksoy ve Kıvanç’ın (2019) yaptığı çalışmalarda öğrenim durumu değişkenine göre mevcut çalışma bulgularında olduğu gibi anlamlı farklılıklar bulunmuştur. İlgili çalışmalarda lisans seviyesinde öğrenim düzeyine sahip olan öğretmenlerin yönetimi demokratik algılama düzeylerinin, lisansüstü mezunlarında daha yüksek olduğu görülmüştür. Bakır (2007), Özdemir (2012), Akyel (2015), Bayır (2016) ve Karakülçe’nin (2018) yapmış olduğu çalışmaların sonucunda mevcut araştırma sonuçlarının aksine öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Öğretmenin görev yaptığı okul türü değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) “katılım” ve “özgürlük” alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmazken, “özerklik” alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık meydana gelmiştir ($p < .01$). ANOVA’da elde edilen bu anlamlı farklılık üzerine ikili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek üzere; varyansların homojen olması nedeniyle post-hoc tekniklerden Scheffe testi kullanılmıştır. Bu sonuca göre ortaokulda görev yapan öğretmenlerin “özerklik” boyutunda yönetimi demokratik algılamaları, lise öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yönetimin demokratiklik düzeyini katılım, özgürlük ve özerklik boyutları açısından inceleyen Bakır’ın (2007) çalışmasında mevcut çalışma sonuçlarından farklı olarak boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyi “katılım” alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir.

“Özgürlük” ve “özerklik” alt boyut toplamlarında ise istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Buna göre görev yapılan okuldaki görev süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin algıladığı “özgürlük” ve “özerkliğe” yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, görev yapılan kurumdaki görev süresi 5 yıl ve altında olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Yani okuldaki görev süreleri arttıkça öğretmenlerin yönetimi demokratik bulma düzeyleri de artmaktadır. Özbek’in (2015) çalışmasında ise bu sonuçlardan farklı olarak 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin 1 yıl ve daha az çalışma süresi olan öğretmenlere göre, okul yöneticilerinin demokratik bulma düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bayata (2017) ve Karakülçe’nin (2018) çalışma sonuçları mevcut çalışma sonuçlarının aksine öğretmenin yöneticinin demokratikliğini algılama düzeylerinin okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği şeklindedir.

Branş değişkenine göre çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) “katılıma” yönelik demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. “Özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir ($p < .05$). ANOVA’da “özgürlük” ve “özerklik” alt boyut puan ortalamaları arasında kümülatif bir farklılık çıkmasına rağmen, post-hoc tekniklerden kullanılan Scheffe testinin alfa tipi hataya çok duyarlı olması nedeniyle hiçbir ikili grup karşılaştırmasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Bu sonuç Özan, Türkoğlu ve Şener (2010), Akyel’in (2015) çalışma sonuçlarıyla benzerlik gösterirken; Özdayı (1998), Özdemir (2012), Bayır (2016), Bayata (2017) ve Karakülçe’nin (2018) çalışma sonuçlarında branş değişkeninde anlamlı farklılık bulunamamış olması sebebiyle farklılaşmaktadır.

5.1.2 Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği’nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ortalamanın oldukça üzerindedir. Buna göre öğretmenler kendilerini psikolojik olarak iyi hissetmektedirler. Ulaşılan bu sonuç Ertürk, Keskinlik Kara ve Zafer Güneş (2016), Karaçam (2016), Köylü (2018) ve Şimşek’in (2018) yapmış olduğu çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin iyi derecede olduğunu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.01$). Bu sonuca göre kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu sonuç Danişment (2012) ve Ertürk ve diğerlerinin (2016) öğretmenlerle ilgili yapmış oldukları araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmalarda da öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kadın öğretmenler lehine olduğu sonucu çıkmıştır. Ayrıca Ryff (1989), Cenkseven (2004), Cırhinlioğlu (2006), Hamurcu (2011), Kuyumcu (2012), Eşigül (2013) ve Karabeyeser'in (2013) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmalarda kız öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Köylü (2018) yaptığı çalışmasında öğretmenler arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmezken, puan ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demirci'nin (2012) öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada kadınların psikolojik iyi oluş alt boyutları arasında diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hâkimiyet, bireysel gelişim ile yaşam amacı alt ölçek puan ortalamalarının erkeklerin puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonuçlar kadınların öğretmenlik mesleğini yerine getirirken kendilerini daha iyi hissediyor oldukları şeklinde yorumlanabilir. Eroğlu (2013), Halisdemir (2013), Koç (2017), Oymak (2017), Bilgin (2018), Demir (2018), Keleş (2018), Şimşek'in (2018) yapmış oldukları çalışmalarda mevcut çalışmanın aksine çalışma grubunu oluşturan öğretmenler arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine medeni durum değişkeninde bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuca göre bekâr öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları benzer düzeydedir. Bu durum öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin evli ya da bekâr olmaya göre değişiklik göstermemesinin psikolojik iyi olmayı etkileyen faktörlerde medeni durumun etkilemediği şeklinde yorumlanabilir. Benzer sonuçlara Demirtaş (2016), Oymak (2017), Bilgin (2018), Keleş'in (2018) yaptıkları çalışmalarda da rastlanmaktadır. Dündar'ın (2018) medeni durumu farklı olan bireyler üzerinde yapmış olduğu çalışmasında benzer şekilde katılımcıların psikolojik iyi olma düzeylerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı sonucuna

ulaşılmıştır. Mevcut sonuçların aksine Tütüncü'nün (2012) özel sektörde çalışanlarla yaptığı çalışmada ise, evli çalışanların psikolojik iyi olma düzeylerinin bekâr çalışanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın bir diğer değişkeni mesleki kıdemdir. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine öğretmenlik mesleğini yapma sürelerine göre bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Mevcut çalışma sonuçları Demir (2018), Şimşek'in (2016) yaptığı çalışmalarla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda da mesleki kıdem değişkeninde psikolojik iyi oluş düzeyinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Mevcut çalışmanın sonuçları Köylü'nün (2018) çalışma sonuçları ile örtüşmemektedir. Köylü'nün (2018) çalışmasında öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri yüksekken, 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri daha düşük bulunmuştur. Mevcut çalışmada öğretmenlerin mesleki kıdem yılları değişse de psikolojik iyi oluş düzeylerinin değişmiyor olması mesleklerini severek yaptıklarının göstergesi olabilir.

Öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Lisans mezunu olan ve lisansüstü mezuniyeti olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin benzer olduğu. Ulaşılan bu sonuç Göcen (2012), Demir (2018), Köylü (2018), Şimşek'in (2018) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak öğrenim durumu değişkeninin psikolojik iyi olma üzerinde istatistikî anlamda bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Görev yapılan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir. Farklı eğitim kademelerinde çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri farklılaşmamıştır. Mevcut çalışma sonuçları Demir (2018) ve Keleş'in (2018) çalışmalarında ulaşılan sonuçlarla benzer olarak, okul türü değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinde bir farklılık olmadığı yönündedir. Mevcut çalışma sonuçları Demirtaş'ın (2016) çalışma bulgularıyla farklılık göstermektedir. Bu sonuç, ilkokullarda görev yapan yöneticilerin psikolojik iyi oluş

düzeylerinin, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan yöneticilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinden daha yüksek olduğu şeklindedir. Bu durumda okul türü değişkeninin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında bir farklılığa sebep olmazken, yöneticiler açısından farklılık yaratan bir etken olduğu söylenebilir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre kurumdaki görev süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, görev süresi 5 yıl ve altında olan öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Çelik'in (2016) çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermekte olup, okuldaki çalışma süresi arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin arttığı şeklindedir. Bu durum çalışanların görev yaptıkları kurumda çalışma süreleri uzadıkça kendilerini kuruma ait hissetmelerine bağlı olarak psikolojik iyi oluş düzeylerini arttırdığı şeklinde yorumlanabilir. Mevcut araştırma sonuçları Bilgin'in (2018) araştırma sonuçları ile farklılık göstermektedir. Bilgin'in (2018) araştırma sonuçları çalışma süresi değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında farklılık olmadığı şeklindedir.

Yapılan çalışmada branş değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine bakıldığında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Bu sonuca göre beden eğitimi- müzik-resim, meslek ve okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, fen bilgisi branşındaki öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçların aksine Şimşek (2018) yaptığı çalışmasında öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

5.1.3 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçlar

Çalışmanın alt amaçlarından, okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmak üzere toplam puanlar arasındaki ilişkiler pearson çarpım momentler korelasyon katsayısı ile sınanmış ve pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

5.1.4 Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışmanın alt amaçlarından okul yönetiminin demokratiklik düzeyinin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmek amacıyla regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde sadece “özerklik” alt boyutu puanlarının öğretmenlerin psikolojik iyi oluş değişkeni üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin tespit edilmesini amaçlayan bu araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlara dayanarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

1.Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin yöneticilerini “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında demokratik buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik yönetim bilincini arttırmak amacıyla, yöneticilere hizmetiçi eğitimler, çalıştaylar düzenlenebilir.

2.Kadın öğretmenlerin yöneticilerinin demokratiklik düzeylerini erkek öğretmenlere göre daha yüksek algıladıkları görülmüştür. Erkek öğretmenlerin yöneticilerinin demokratik düzeylerini daha düşük algılamalarının nedenlerini belirlemek amacıyla nitel çalışmalar yapılabilir. Öğretmenlere okul içerisinde yönetim ile ilgili daha fazla iş, yetki ve sorumluluk verilerek yöneticilerle empati yapmaları sağlanabilir.

3. Araştırma bulgularına göre lisansüstü eğitime sahip olan öğretmenlerin yönetimi demokratik algılama düzeyleri ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin, lisans mezunu öğretmenlerden düşük olduğu görülmüştür. Bu durumun nedeninin eğitim ile ilgili olup olmadığına yönelik araştırmalar yapılabilir.

4.Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini geliştirmeye yönelik drama etkinlikleri ve hizmetiçi eğitimler verilebilir.

5.Okul türü değişkenine göre öğretmenlerin yöneticilerin demokratiklik düzeylerine yönelik algılarının farklılaştığı görülmüştür. Benzer çalışma farklı okul kademelerinde nitel olarak ele alınarak nedenlerini belirlemeye yönelik detaylı bir çalışma yapılabilir.

6.Lisans mezunu olan öğretmenlerin lisansüstü eğitim seviyesine sahip öğretmenlere göre yöneticilerini daha demokratik buldukları görülmüştür. Bu farklılığın nedenlerini tespit etmeye yönelik çalışma yapılabilir.

7. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini geliştirmeye yönelik drama etkinlikleri ve hizmetiçi eğitimler verilebilir

8.Görev yaptığı okuldaki çalışma süresi değiştikçe öğretmenlerin yönetimi demokratik bulma düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Okuldaki çalışma süresine bağlı olarak değişen bu algının nedenlerini ortaya koymak amacıyla nitel bir çalışma yapılabilir.

9.Okul yönetiminin demokratiklik düzeylerini öğrencilerin gözünden tespit etmeye yönelik bir çalışma yapılabilir.

10.Erkek öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin kadın öğretmenlerden anlamlı derece düşük olmasının nedenleri araştırılabilir.

11.Çalıştığı kurumdaki görev süresi değiştikçe öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının değiştiği görülmüştür, nedenlerini saptamaya yönelik nitel bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (2015). *Okulu yönetmek* (1. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Açıkalın, A. (2016). *Toplumsal, kuramsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Adeyemi, T. O., ve Adu, E. T. (2013). Head teachers' leadership styles and teachers' job satisfaction in primary schools in Ekiti State, Nigeria. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 2(2), 69–79.
- Akın, A. (2009). *Akılcı duygusal davranışçı terapi odaklı grupla psikolojik danışmanın psikolojik iyi olma ve öz-duyarlık üzerindeki etkisi*, Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akyel, Ö. (2015). *Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak, okul müdürlerinin demokratik tutum ve davranış sergileme düzeylerinin belirlenmesi*, Yüksel Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alakaş, M. (2016). *Öğretmen görüşüyle okul yönetimlerinin demokratiklik düzeyi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Alobiedat, A. ve Saraierh, R. (2009). The degree of democratic practicing in the classroom by teachers. *European Journal of Social Sciences*, 9(1), 109-119.
- Arblaster, A. (1999). *Demokrasi* (Nilüfer Yılmaz, Çev.). Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Argon, T. ve Dilekçi, Ü. (2014). Öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzları ve kurumsal itibara yönelik algıları arasındaki ilişki. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 161-181. doi: 10.7827/TurkishStudies. 6234.
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, M. C. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin demokratik tutum ve davranışlarının öğretmen motivasyonu ve öğrenci başarısına etkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Ateş, T. (1994). *Demokrasi*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Bakır, A. A. (2007). *Sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlar açısından ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Başaran, İ.E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1986a). Öğretmenlerin yönetime katılması. *Ankara Üniversitesi EğitimBilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), 117-121. doi: 10.1501/Egifak_0000001113.
- Başaran, İ. E. (1986b). Demokrat öğrenci nasıl yetiştirilir? *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 111-116. doi:10.1501/Egifak_0000001098.
- Başaran, İ. E. (1982). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başaran, H., Aksoy, N. ve Kıvanç, T. (2019). Okul örgütlerinde yönetimin demokratiklik düzeyinin katılım özgürlük ve özerklik boyutları açısından öğretmenlerce değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği). *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 158-170. <http://dergipark.gov.tr/asead/issue/43544/524029>

- Bayata, G. (2017). *Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin demokratik tutumları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayır, E. (2016). *Öğretmen algıları açısından ilk ve ortaokul yöneticilerinin demokratik tutumları üzerine bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgin, Y. (2018). *Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin çalışma yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükkaragöz, S. (1995). *Yükseköğretim programları ve demokratik tutumlar*. Konya: Kuzucular Ofset.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cenkseven, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinde özel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi*, Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Cirhinlioğlu, F. (2006). *Üniversite öğrencilerinde utanç eğilimi, dini yönelimler, benlik kurguları ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiler*, Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Clement, M. ve Vandenberghe, R. (2000). Teachers' professional development: A solitary or collegial adventure? *Teaching and Teacher Education*, 16, 81-101. Erişim adresi: <https://pdfs.semanticscholar.org/276d/05b1e962c61bdf999bcf1fcff2d07065892c.pdf>
- Çavdar, T. (2013). *Türkiye'nin demokrasi tarihi* (5. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi.
- Çelik, K. (1998). İlköğretimde karara katılmada öğretmenler kurulu. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 23(242), 30-34. Erişim adresi: <https://www.academia.edu/6203549>
- Çelik, O. (2016). *Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş algılanan sosyal yetkinlik ve güvengenliğin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Çelik, V. (1997). *Okul kültürü ve yönetimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Dahl, A. R. (2017). *Demokrasi üzerine* (B. Kadioğlu, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Damasio, B. F., Melo, R. L. P. ve Silva J. P. (2013). Meaning in life, psychological well-being and quality of life in teachers. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 23(54), 73-82.
- Danişment, R. (2012). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto ve C., Choi, D. (2009). New measures of wellbeing. *Social Indicators Research Series*, 39, 247-266. doi: 10.1007/978-90-481-2354-4 12
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., ve Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97, 143-156. doi:10.1007/s11205-009-9493-y

- Demir, D. (2018). *Bilişim öğretmenlerinin sanal yalnızlık, mesleki tükenmişlik ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Demirbolat, A. (1997). *Eğitim – demokrasi ilişkisi: demokrasi ve insan hakları eğitimi*, L. Küçükahmet (Ed.). Eğitim Bilime Giriş. 1. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Demirci İ. (2012). *Öğretmen adaylarının öz bilgi ve psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Demirtaş, S. (2016). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. Mevlâna Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dinçkol, B. (2017). Atina demokrasısından Roma Cumhuriyetine- "Demos"tan "populus romanus"a. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 23(3), 751-765. Erişim Adresi: <http://dergipark.gov.tr/maruhad/issue/36611/414860>
- Drucker, P. F. (2015). *Yönetim*. (İlker Gülfidan, Çev.). İstanbul: Optimist Kitap.
- Dündar, Z. (2018). *Medeni durumları farklı olan çalışanların psikolojik iyi olma düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eden, D. (2001). Who controls the teachers?; Overt and covert control in schools. *Educational Management & Administration*, 29(1), 97-111. doi:10.1177/0263211X010291007
- Erdoğan, İ. (2017). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Melisa Matbaacılık.
- Erdoğan Akça, B. (2018). *Okul psikolojik danışmanlarının kullandıkları mizah tarzlarına göre duygu yönetimi becerilerinin ve psikolojik iyi oluşlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Eren, E. (1998). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Ertürk, A., Keskinliç Kara, S.B. ve Zafer Güneş, D. (2016). Duygusal emek ve psikolojik iyi oluş: Bir yordayıcı olarak yönetsel destek algısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1723-1744. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/291928>
- Eroğlu, N. (2013). *Psikolojik iyi olma ile topluluk hissi arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Esen, B. N. ve Nebioğlu, O. (1967). *Kölelik ve hürriyet*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- Eşigül, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkide sosyal problem çözmenin aracı ve düzenleyici rolünün incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., Kern, M., ve Seligman, M. E. P. (2011). Doing the right thing: Measuring Wellbeing for public policy. *International Journal of Wellbeing*, 1, 79-106. doi: 10.5502/ijw.v1i1.15
- Gül, İ. ve Saraç, G. (2018). Okul müdürlerinin demokratik tutumları. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 155-172. doi:10.20860/ijoses.435764

- Gülaçtı, F. (2009). *Sosyal beceri eğitimine yönelik programın üniversite öğrencilerinin, sosyal beceri, öznel ve psikolojik iyi olma düzeylerine etkisi*, Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Gülmek, M. N. (2012). *İlköğretim okul yöneticilerinin demokratik tutumları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki, Zeytinburnu örneği*, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürsel, M. (1995). *Okul yönetimi* (2. Baskı). Konya: İnci Ofset.
- Göcen, G. (2012). *Şükür ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişki üzerine bir alan araştırması*, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiler*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hamurcu, H. (2011). *Ergenlerin yetkinlik inançları ve psikolojik iyi oluşlarını yordamada psikolojik ihtiyaçlar*, Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Hornackova, V., Halova, K. ve Nechanicka, V. (2015). Analysis of democratic leadership style of nursery schools/kindergartens. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 717-723.
- İlgar, L. (2000). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Karaçam, A. (2016). *Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karadağ, E., Baloğlu, N. ve Yalçınkayalar, P. (2006). İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan demokratik tutumları ile öğretmenlerin demokratik değerleri üzerine ilişkisel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 4(12), 65-82.
- Karakülçe, N. (2018). *İlkokul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi ve demokratik tutumlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma yöntemi* (2. Baskı). Ankara: Hacettepe-Taş Kitapçılık.
- Karabeyeser, M. (2013). *Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları ve stresli yaşam olaylarına göre psikolojik iyi oluşu*, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022. doi: 10.1037//0022-3514.82.6.1007.
- Keleş, M. (2018). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri ile tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Koç M. (2017) *Hacettepe Üniversitesinde çalışan araştırma görevlilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yordanması*, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Kongar, E. (2008). *Demokrasimizle yüzleşmek* (19. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.

- Köylü, D. (2018). *Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kuçuradi, İ. (2009). *Uludağ konuşmaları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kuyumcu, B. (2012). *Üniversite öğrencilerinin duygularını fark etmeleri ve ifade etmeleri ile psikolojik iyi oluşları: kültürlerarası bir karşılaştırma*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mayo, H. B. (1964). *Demokratik teoriye giriş*. (Emre Kongar, Çev.). Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Millî Eğitim Bakanlığı eğitim kurumlarına yönetici görevlendirme yönetmeliği*. Erişim adresi (15 Ekim 2018): <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/06/20180621-8.htm>
- Meyer, T. (2014). *Medya demokrasisi*. (Ahmet Fethi, Çev.). İstanbul: Berdan Matbaacılık.
- Moe, K. (2012). Factors influencing women's psychological well-being within a positive functioning framework. *Theses and Dissertations--Educational, School, and Counseling Psychology*, 3, Erişim adresi (24 Şubat 2019): https://uknowledge.uky.edu/edp_etds/3
- Okutan, M. (2003). Okul müdürlerinin idari davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 13, 157. Erişim adresi: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/157/okutan.htm
- Oymak, Y. (2017). *Psikolojik iyi oluş ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, A. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin demokratik tutumlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısı ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özan, B., Türkoğlu, A.Z. ve Şener, G. (2010). Okul yöneticilerinin sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 275-294.
- Özbek, B. (2015). *Öğretmenlerin okul yöneticilerinin demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Özdayı, N. (1998). Eğitim yöneticilerinin demokrasi ve hoşgörü tutumları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 221-235.
- Persson, A., G. Andersson, G. ve M. N. Lindström (2004). Successful Swedish headmasters in tension fields and alliances. *Int. J. Leadership In Education*, January, 8(1), 53-72. doi: 10.1080/1360312042000299224
- Polat, S. ve Küçük, Z. (2012). Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okul yöneticilerinin yönetim süreçlerine ilişkin yönetici davranışlarını demokratik algılaya düzeylerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 437-450.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything or is it? explorations on the meaning of psychological well-being., *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Rile, L. G., Tan, N. L., Salazar, N. J. ve Perez, A. G. (2015). Expat university professors' state of psychological well-being and academic optimism towards university task in UAE. *Systemics, Cybernetics and Informatics*, 13(3), 28-33.

- Ryff, C. D., ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. (1996). Psychological well-being: meaning, measurement, and implications for psychotherapy. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 65(1), 14-23.
- Ryff, C.D., Magee, J.W., Kling, C.K. ve Wing, H.E., (1999). Forging macro-micro linkages in the study of psychological well-being. Ryff C.D. ve Magee, J.W. (Ed.). *The Self and Society in Aging Processes*, 247-278.
- Sarı, M., Yıldız, E. ve Canoğulları, E. (2018). Öğretmenlerin algıladıkları müdür yönetim tarzı ile mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (10), 188-208. doi: 10.20860/ijoses.467606
- Segrin, C.ve Taylor, M. (2007). Positive interpersonal relationships mediate the association between social skills and psychological well-being, *Personality and Individual Differences*, 43, 637-646.
- Serter, N. (1997). *21. Yüzyıla doğru insan merkezli eğitim*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Sezgin, F. ve Erdogan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 7-19.
- Şimşek, M. (2018). *Öğretmenlerin örgütsel imaj algıları ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Taymaz, H. (2001). *Okul yönetimi*. (6. Baskı). Ankara: Pegem-A yayıncılık.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 374-384.
- Telef, B. B., Uzman E. ve Ergün E. (2013). Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 1297-1307.
- Tilly, C. (2014). *Demokrasi*. (Ebru Arıcan, Çev.). (2. Baskı). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Tortop, N. (1996). Yerel yönetimler ve mali özerklik, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(5), 3-13.
- Touraine, A. (2004). *Demokrasi nedir?* (Olca Kunal, Çev). İstanbul: YKB Yayınları.
- Turnbull, B. (2002). Teacher participation and buy in: Implications for school reform initiatives, *Learning Environments Research*, 5, 235-252.
- Turnsek, N. ve Pekkarinen, A. (2009). Democratisation of early childhood education in the attitudes of slovene and finnish teachers. *European Early Childhood Education Research Journal*, 17(1), 23-42.
- Tütüncü, M. (2012). *Yönetici ve çalışanların psikolojik iyi olma ve stres düzeyleri açısından karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulriksen, J.J. (1996). Perceptions of secondary school teachers and principals concerning factors related to job satisfaction and job dissatisfaction, *ERIC Documents*, ED 424684.
- Yeşil, R. (2002). *Okul ve ailede insan hakları ve demokrasi eğitimi*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Yeşiltepe, S. S. (2011). *Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yetkin, Ç. (1996). *Demokrasi ne değildir?* Cumhuriyet Gazetesi.
- Yılmaz, R. (2016). *Yöneticilerin dönüştürücü liderlik düzeylerinin psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenlere göre yordanması*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Yüce, K. (1989). Demokrasi için eğitim. TED 13. eğitim toplantısı. Erişim Tarihi (20 Şubat 2019): www.ted.org.tr/pdf/ted_demokrasi_icin_egitim_ocr.pdf
- Zencirci, İ. (2003). *İlköğretim okullarında yönetimin demokratiklik düzeyinin katılım özgürlük ve özerklik boyutları açısından değerlendirilmesi*, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zorec, M. B. (2006). Preschool teachers' attitudes and the hidden curriculum. Democracy and culture in early childhood education symposium. *European Early Childhood Education Research Association, August 30rd- September, 2006, Iceland.*

EKLER

Sayın meslektaşım,

Bu anket formu, “Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki” konulu bilimsel çalışmada veri toplama aracı olarak hazırlanmış ve sizlere sunulmuştur. Veri toplama aracı; 1.Kişisel Bilgiler, 2.Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır

Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler araştırmacıda gizli kalacak ve toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz yanıtların doğruluğu, araştırmanın niteliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ankette bulunan sorulara doğru yanıt vermenizi rica eder, katkılarınız için teşekkür ederim.

Ayşegül ERÖZYÜREK

erozyurekayse@hotmail.com

Ek-1: Kişisel Bilgiler Formu

1	Cinsiyetiniz	() Kadın () Erkek
2	Branşınız	
3	Medeni Durum	() Bekâr () Evli
4	Mesleki Kıdem	() 5 Yıl ve altı () 6-10 Yıl arası () 11-15 Yıl () 16-20 yıl arası () 20 yıl üstü
5	Kaç Yıldır Bu Okulda Çalışıyorsunuz?	() 5 Yıl ve altı () 6 Yıl ve üzeri
6	Öğrenim durumunuz?	() Lisans () Lisansüstü
7	Çalıştığınız okul türü?	() İlkokul () Ortaokul () Lise

Ek-2: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği

Katılım	Her Zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
Okulunuzdaki Uygulamaları Dikkate Alarak Yanıtlayınız					
1. Yönetim, okul kurallarını ilgililerin (öğretmen, diğer personel ve öğrencilerle görüşlerini alarak oluşturur					
2. Öğretmenin ders yükü, yönetici ve öğretmenle birlikte kararlaştırılır					
3. Haftalık ders dağılımları yönetici ve öğretmenlerle birlikte kararlaştırılır.					
4. Hizmet-içi eğitim etkinliklerine kimlerin katılacağını zümre öğretmenleri ve okul yöneticileri birlikte kararlaştırır.					
5. Okul kütüphanesine alınacak kitaplar, öğrencilerin görüşleri de dikkate alınarak zümre öğretmenleri ve yöneticiler tarafından kararlaştırılır.					
6. Öğrencilerin sınıflara dağılımını yönetici ve öğretmenler birlikte kararlaştırır					
7. Okulda yürütülecek eğitsel kol etkinlikleri, öğrenci görüşleri de alınarak yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlanır.					
8. Ders araç-gereçlerinin kullanımı, öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak planlanır.					
9. Okulun parasal kaynaklarının planlamasında öğretmen, öğrenci, diğer personel ve velilerin kendileriyle ilgili konularda görüşleri dikkate alınır.					
10. Öğretimle ilgili konulardaki değişiklikler, zümre öğretmenlerinin önerileri doğrultusunda yöneticilerle birlikte planlanır.					
11. Okulun çalışma takvimi, yönetici ve öğretmenlerin katılımı ile planlanır.					
12. Şubelerin öğretmenlere dağılımı, öğretmenler kurulunda yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlanır.					
13. Okulda öğretmenlerin de içinde yer alacağı çalışma gruplarının belirlenmesinde yönetim, öğretmenlerin görüşlerini dikkate alır.					
14. Okulda öğretmen ve yönetici arasında karşılıklı anlayışa dayalı iletişim vardır.					
15. Okulda işlerin hızlandırılması için yönetim, iletişimi kolaylaştıracak önlemleri alır.					
16. Öğretmenler kurulunda herkesin görüş ve önerilerini sunmasına özen gösterilir.					
17. Okul yönetimi, öğretmen, diğer personel, öğrenci ve velinin gereksinim duyduğu bilgileri sağlar.					
18. Yönetim, mesleki yenileşmeleri paylaşımları için öğretmenleri işbirliğine yöneltir.					
19. Okul yönetimi öğretmenleri, ilgilerini çekebilecek değişik eğitsel etkinlikler için yönlendirir.					
20. Yönetim başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesinde öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini dikkate alır.					
21. Öğretmen ve diğer personel, çalışmalarını dikkate alınarak ödüllendirilir.					
22. Öğretmen ve diğer personelin performans değerlendirme ölçütleri yönetici tarafından kendilerine açıklanır.					
23. Öğretmenin performans değerlendirmesinde, kendilerinin ve öğrencilerinin görüşleri yönetim tarafından dikkate alınır.					
24. Öğretmen ve diğer personelin değerlendirme sonuçları, yönetim tarafından kendilerine açıklanır.					

Özgürlük	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
Okulunuzdaki Uygulamaları Düşünerek Yanıtlayınız					
1. Öğretmen, okutacağı ders kitaplarını, isteği doğrultusunda önerilenler arasından kendisi seçer					
2. Öğretmen ve diğer personel, mesleğinin gerektirdiği özene uygun olarak ne giyeceğine kendi karar verir.					
3. Öğretmen, istediğinde mesleki amaçlı örgütlenmelerde görev alır.					
4. Öğretmen, okulda oluşturulan komisyonlarda isteği doğrultusunda görev alır.					
5. Öğretmen ve diğer personel, istediğinde kendini kişisel yönden geliştirme programlarına (yüksek lisans-doktora) katılır.					
6. Öğretmen, diğer personel, veli ve öğrenciler görüş ve eleştirilerini, yönetime çekinmeden iletir					
7. Öğretmen ders saatlerine ilişkin isteklerini yönetime rahatlıkla iletir					
8. Öğretmen eğitim ve öğretimle ilgili sorunlarını yönetime iletir.					
9. Öğretmen ve diğer personel, işi ile ilgili kararları, kişisel ya da takımla karar alma konusunda özendirilir.					
10. Öğretmen ya da diğer personel değer yargılarına uymayan yönetim isteklerine direnir					
11. Okulda çalışanlar, mesleki gelişime yönelik eğitim isteklerini yönetime rahatlıkla iletir.					
Özerklik	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
Okulunuzdaki Uygulamaları Düşünerek Yanıtlayınız					
1. Okulda, yönetim tarafından öğretmenlerin yer aldığı çalışma grubuna gereken karar yetkileri verilir					
2. Öğretmen, rehberi olduğu eğitsel kolun işleyiş ilke ve kurallarını öğrencilerle birlikte kararlaştırır.					
3. Öğretmen, okul ve sınıf yaşantısına yönelik kısa ve orta dönemli planlamaları yapar.					
4. Öğretmen, sınıfa ait parasal harcamaları öğrencilerle birlikte planlar.					
5. Öğretmen, ders saatlerinin dışında kalan zamanlarda öğrencileriyle eğitsel amaçlı etkinlikleri planlar.					
6. Öğretmen, gerektiğinde ders dışı kalan zamanlarda okulun uygun olan birimlerini (Laboratuvar-işlik vb.) kullanır.					
7. Öğretmen, sınıfında öğretim amaçlı düzenlemeleri yapar					
8. Öğretmen, sınıfı ile ilgili sorunları yönetime taşımadan çözer					
9. Okuldaki öğrenci kulüpleri öğretmen ve öğrencilerin işbirliği ile yürütülür.					
10. Öğretmen, öğrenci-veli görüşlerine göre kendini değerlendirerek geliştirir					
11. Öğretmen, mesleki açıdan kendine ilişkin değerlendirmesini (öz değerlendirme) başkalarına yansıtır.					
12. Öğretmen, ulaşmak istediği mesleki hedefini dile getirir.					
13. Öğretmen, meslek ahlakına uygun davranışları kendiliğinden sergiler.					

Ek-3: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Aşağıda bulunan her bir madde için uygun olan cevabınızı belirtiniz.	Kesinlikle	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2. Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Günlük aktivitelerime bağlı ve ilgiliyim.	1	2	3	4	5	6	7
4.Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum	1	2	3	4	5	6	7
5. Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Geleceğim hakkında iyimserim.	1	2	3	4	5	6	7
8. İnsanlar bana saygı duyar.	1	2	3	4	5	6	7

Ek-4: Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeğini Kullanma İzni

Ismail Zencirci <zencirci5@gmail.com>

12.02.2018 Pzt 12:06

Siz

Sayın Ayşegül Erözyürek,

Doktora tezim için geliştirdiğim Yönetimin Demokratiklik Düzeyini ölçmeye yönelik Katılım (24), Özerklik(13) ve Özgürlük(11) maddeden oluşan üç alt ölçeği akademik kurallar çerçevesinde kullanabilirsiniz Çalışmanızda başarılar dilerim.

Dr. İsmail Zencirci

zencirci@ballikesir.edu.tr

Ölçek Kullanma İzin Talebi

ayşegül erözyürek

6.02.2018 Sal 09:39

zencirci5@gmail.com

Sayın Hocam Merhabalar,

Ben Ayşegül Erözyürek, Eğitim Yönetimi Alanında Yüksek Lisans yapmaktayım.

Tez çalışmamda sizlerin geliştirmiş olduğu Yönetimin Demokratiklik Düzeyini ölçmeye yönelik Katılım (24), Özerklik(13) ve Özgürlük(11) maddeden oluşan " Yönetimin Demokratiklik Düzeyi" ölçeğini tüm alt boyutlarıyla izniniz olursa kullanmak istiyorum.

Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını benimle paylaşırsanız çok memnun olurum.

Çok teşekkür ederim.

Ayşegül ERÖZYÜREK

Ek-5: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğini Kullanma İzni

bakitelef@gmail.com

2.02.2018 Cum 17:30

Siz

2 ek (89 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Merhabalar

Ekte ölçeği geçerliliğini ve güvenilirlik çalışmasını gönderiyorum. İyi çalışmalar.

----- Orijinal mesaj-----

Kimden: ayşegül erözyürek

Tarih: Cum, 02 Şub 2018 14:00

Kime: bakitelef@gmail.com

Konu: Ölçek Kullanma İzni

Sayın hocam merhabalar,

Ben Ayşegül ERÖZYÜREK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım.

Yüksek lisans çalışmamda Psikolojik İyi Olma Ölçeğinizi izniniz olursa kullanmak istiyorum.

Ek-6: Anket Uygulama İzin Belgesi

T.C.
KARABÜK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 44653020-20-E.8408495
Konu : Ayşegül ERÖZYÜREK'in
Anket İzni

27/04/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğünün 04.04.2018 tarihli ve 8060 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı öğrencisi Ayşegül ERÖZYÜREK, "Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki" konulu tez çalışmasını İlimiz Merkez ve İlçelerde bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlere, okul müdürlüklerinin sorumluluğunda eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak kaydıyla gönüllülük esasına göre uygulanmasını, uygulamalarda sadece mühürlü anket sorularının kullanılmasını talep etmekte olup, ilgilinin talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ali KÖSE
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Yazı (8 sayfa)

OLUR
27/04/2018
Abdulhalim CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek-7: Etik Kurul Kararı

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
01.03.2018	2	2018 / 27-71

KARAR NO: 2018 - 56

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ayşegül ERÖZYÜREK'in Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ASLAN danışmanlığında "Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi İle Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışması okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Ayşegül ERÖZYÜREK'in Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ASLAN danışmanlığında "Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi İle Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oybirliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR